

**МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО**

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Към процедура на подбор на проектни предложения
**BG16RFOP001-2.003 „ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В
ПЕРИФЕРНИТЕ РАЙОНИ-3”**

по

Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020

Приоритетна ос 2: „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни
центрове в периферните райони“

Януари 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ” 2014-2020	6
1.1. ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
1.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.....	7
2. ПРИОРИТЕТНА ОС 2 „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ОПОРНИ ЦЕНТРОВЕ В ПЕРИФЕРНИТЕ РАЙОНИ”	7
3. ПРОЦЕДУРА: BG16RFOP001-2.003 „ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ПЕРИФЕРНИТЕ РАЙОНИ -3“ 9	
3.1. ПРАВИЛА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ГЕНЕРИРАЩИ ПРИХОДИ	10
4. ИЗМЕРЕНИЯ ПО КОДОВЕ	11
5. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ	12
6. ЦЕЛИ НА ПРЕДОСТАВЯНАТА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.....	12
7. ИНДИКАТОРИ.....	13
7.1. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ РЕЗУЛТАТИ, ПОСТИГНАТИ С ФИНАНСИРАНЕ ПО ОПРР 2014- 2020 14	
8. ОБЩ РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА.....	15
9. МИНИМАЛЕН И МАКСИМАЛЕН РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА	15
10. ПРОЦЕНТ НА СЪФИНАНСИРАНЕ.....	16
11. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ.....	16
11.1 КАПАЦИТЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ	16
12. ДОПУСТИМИ ПАРТНЬОРИ	17
13. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ:	18
13.1. СТЕПЕН НА ПРОЕКТНА ГОТОВНОСТ.....	25
13.2. ИЗПЪЛНИТЕЛИ ОТ СТРАНА НА БЕНЕФИЦИЕНТА.....	28
14. КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ, ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ	29
14.1. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ: РАЗХОДИ, КОИТО СЕ ПРИЗНАВАТ ПРИ ОТПУСКАНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	29
14.2. НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ.....	35
15. ПРИЛОЖИМ РЕЖИМ НА МИНИМАЛНИ/ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ.....	36
15.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	36

15.2. ПРИЛОЖИМИ ПРАВИЛА ЗА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ ПО ВИДОВЕ ИНТЕРВЕНЦИИ.....	39
I. ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ МНОГОФАМИЛНИ ЖИЛИЩНИ СГРАДИ.....	39
II. ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ АДМИНИСТРАТИВНИ СГРАДИ НА ДЪРЖАВНАТА И ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ:	40
III. ПРИ ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ ПУБЛИЧНИ ОБЩИНСКИ СГРАДИ ОТ СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА	40
IV. ПРИ ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ ПУБЛИЧНИ ОБЩИНСКИ СГРАДИ ОТ КУЛТУРНАТА ИНФРАСТРУКТУРА	44
V. ПРИ ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ ПУБЛИЧНИ ОБЩИНСКИ СГРАДИ ОТ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА	49
16. ХОРИЗОНТАЛНИ ПОЛИТИКИ.....	49
16.1. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ.....	49
16.2. РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И НЕДОПУСКАНЕ НА ДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО МЕЖДУ ПОЛОВЕТЕ	51
17. МИНИМАЛЕН И МАКСИМАЛЕН СРОК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА	51
18. РЕД ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	51
18.1 ОЦЕНКА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ И ДОПУСТИМОСТТА.....	52
18.2 ТЕХНИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ОЦЕНКА.....	53
19. КРИТЕРИИ И МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	54
20. НАЧИН НА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	65
21. СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ, КОИТО СЕ ПОДАВАТ НА ЕТАП КАНДИДАТСТВАНЕ	67
22. КРАЕН СРОК ЗА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	69
23. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ.....	69
23.1. УВЕДОМЯВАНЕ ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН	69
23.2. УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, СЛЕД СКЛЮЧВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.....	70
24. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ.....	72

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУСЕСИФ	Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЗУТ	Закон за устройство на територията
КСС	Количествено-стойностна сметка
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПРД	Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000
ОВ	Официален вестник на ЕС
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020
ОС	Оценка за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони
ПИК	Политика по изменение на климата
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОС	Политика по околна среда
СМР	Строително-монтажни работи

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

с проектни предложения за

предоставяне

на безвъзмездна финансова помощ

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ” 2014-2020

1.1. Въведение

Оперативната програма „Региони в растеж” 2014-2020 (ОПРР 2014-2020) представлява единна оперативна програма за цялата територия на България и е насочена към постигане на растеж и заетост в българските региони. ОПРР 2014-2020 е разработена в съответствие със стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (Европа 2020). Също така ОПРР 2014-2020 е част от Споразумението за партньорство на Република България за програмния период 2014-2020 г., и е в съответствие с Националната програма за развитие България 2020, с Националната програма за реформи, с Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., с Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР), с Териториален дневен ред на ЕС 2020, със стратегията на ЕС за Дунавския регион. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР 2014-2020, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят икономическото, социалното и териториалното сближаване, както и опазване качеството на околната среда.

ОПРР 2014-2020 г. е интегрирана оперативна програма, насочена към регионалното развитие и по-конкретно към постигане на целите на градската политика в България, като отделя специално внимание на енергийната ефективност в опорните центрове в периферните райони, съгласно националния полицентричен модел за развитие, формулиран в Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 и допринася за териториалното измерение на секторните политики, включени в Споразумението за партньорство.

ОПРР 2014-2020 е насочена към изпълнение на следните тематични цели съгласно Общия Регламент №1303/2013: Тематична цел 4 „Подпомагане на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори”, Тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност”, Тематична цел 7 „Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури”, Тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борбата с бедността и всяка форма на дискриминация” и Тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, в обучението, включително професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот”.

☞ Стратегията на ОПРР 2014-2020 е за постигане на териториален и интегриран подход при реализирането на инвестициите, чрез подкрепа на политиката за градско развитие, подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферни райони и секторни приоритети от регионално значение.

ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. ще бъде изпълнена посредством осем приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие
- Приоритетна ос 2: Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони
- Приоритетна ос 3: Регионална образователна инфраструктура
- Приоритетна ос 4: Регионална здравна инфраструктура
- Приоритетна ос 5: Регионална социална инфраструктура
- Приоритетна ос 6: Регионален туризъм
- Приоритетна ос 7: Регионална пътна инфраструктура
- Приоритетна ос 8: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Управляващ орган на ОПРР 2014-2020 е Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР съгласно Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. и Решение на Министерския съвет № 792/ 17.12.2013 г.

Комитетът за наблюдение на ОПРР 2014-2020 одобрява критериите за избор на операции по ОПРР 2014-2020, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и изпълнява други функции, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. и ПМС №79 /10.04.2014 г.

Сертифициращ орган е дирекция “Национален фонд” на Министерство на финансите съгласно Решение на Министерския съвет № 792/17.12.2013 г. Съгласно чл.126 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г., Сертифициращият орган е отговорен за изготвянето и изпращането до Комисията на заявления за плащане и удостоверяването, че те са продукт на надеждни счетоводни системи, основават се на проверими разходооправдателни документи и са били подложени на проверки от Управляващия орган.

Одитен орган е Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз”. Съгласно чл. 127 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г., Одитният орган е отговорен за извършването на одити на правилното функциониране на системите за управление и контрол на оперативната програма, както и на подходяща извадка от операции въз основа на декларираните разходи.

Централното координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на Споразумението за партньорство на Република България за програмния период 2014-2020 г. в процеса на усвояване на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове в страната.

2. ПРИОРИТЕТНА ОС 2 „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ОПОРНИ ЦЕНТРОВЕ В ПЕРИФЕРНИТЕ РАЙОНИ”

Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-2.003 „Енергийна ефективност в периферните райони - 3” се реализира в рамките на Приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони” на ОПРР 2014-2020 в продължение на вече приключилите предходни две процедури BG16RFOP001-2.001 „Енергийна ефективност в периферните райони” и BG16RFOP001-2.002 „Енергийна ефективност в периферните райони-2”.

Държавната политика в областта на енергийната ефективност е част от политиката за устойчиво развитие на страната. Приоритетна ос 2 е предназначена да подпомогне изпълнението на мерки за енергийна ефективност в обществени¹ и жилищни сгради в малки градове - центрове на общини в периферни райони, които предоставят услуги на заобикалящите ги околни периферни райони. Тя съответства на тематична цел 4 - „Подкрепа на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори”. Интервенциите в рамките на приоритетната ос ще допринесат за постигане на националните цели за спестяване на енергия за 2020 г. съгласно Националния план за действие по енергийна ефективност 2014-2020 г.

Планираните дейности ще доведат до подобряване на енергийните и експлоатационните характеристики на обществените и жилищните сгради в целевите територии, което ще позволи

¹ *Обществена или публична сграда* за целите на настоящата процедура за предоставяне на БФП е сграда за обществено обслужване в областта на образованието и науката, социалните услуги, културата и изкуствата и административното обслужване съгласно Наредба № 1 от 30 юли 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи, която същевременно е допустим обект на интервенция съгласно т.13 „Допустими дейности” от настоящите Насоки.

устойчивото им управление и поддръжка и намаляване на крайното потребление на енергия. Подобрените екологични показатели в резултат на спестените вредни емисии в атмосферата пряко и осезаемо ще подобрят качеството на живот и условията на средата в малките градове – опорни центрове на полицентричната система съгласно НКПР.

За постигане на националните цели за енергийна ефективност и на целите на ниво ЕС сградният фонд е идентифициран като сектор с все още голям потенциал за икономии на енергия. Вниманието е фокусирано върху сградния сектор не само поради факта, че потреблението на енергия в сградите продължава да е висок процент от общото крайно потребление на енергия, но и поради факта, че основен източник на емисии от парникови газове е битовото отопление. Лошите енергийни характеристики на сградите налагат предприемане на мерки за повишаване на енергийната им ефективност, още повече че тяхното прилагане води до пряк ефект върху намаляването на емисиите на парникови газове.

Процедурата е насочена към продължаване и надграждане на инвестициите за повишаване на енергийната ефективност в обществени и жилищни сгради в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система. Предимство се дава на жилищните сгради, предвид че към настоящия момент ОПРР 2014-2020 е единствената програма, която подкрепя с безвъзмездни средства дейности за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. Специален фокус е поставен върху жилищните сгради с по-голям брой самостоятелни обекти, поради факта, че повече собственици на самостоятелни обекти и живущи лица ще бъдат облагодетелствани от подобрената инфраструктура и съответно проектите ще имат пряк ефект върху по-голяма целева група. Продължаващата подкрепа за жилищния сектор, особено в периферните райони на страната, се мотивира и от високия принос на домакинствата в потреблението на енергия.

Подобряването на жилищния фонд в малките градове ще доведе до по-добро качество на въздуха и ще подобри условията за живот в тях. Поради продължаващата негативна демографска тенденция на намаляване на населението мерките, които ще допринесат за подобряване на условията за живот в малките градове, ще допринесат за повишаване на цялостната им атрактивност. Дейностите за енергийно обновяване ще удължат живота на сградите, ще намалят разходите за поддръжка и ще стимулират хората да останат да живеят в малките населени места.

По настоящата процедура продължава подкрепата и за публичните сгради на държавната и общинската администрация, както и към общински сгради от образователната, културната и социалната инфраструктура (с изключение на сгради, предоставящи социални услуги от институционален тип). Основният проблем в публичната инфраструктура е свързан с ниската степен на енергийна ефективност. Мерките ще имат и допълнителен ефект, тъй като ще осигурят рентабилна експлоатация на обществените сгради, което ще позволи устойчиво да продължи управлението и поддръжката им, с оглед предоставяне на по-добри и допълнителни услуги на населението и по този начин ще допринесат за намаляване на темпа на миграция към по-големите градове.

Приоритетна ос 2 има две специфични цели: „Повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система“ и „Повишаване на енергийната ефективност на обществените сгради в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система“, в съответствие с които са определени количествени показатели за изпълнение. Анализът към настоящия момент показва, че целите по приоритетната ос няма да бъдат постигнати в пълна степен след приключване на проектите, финансирани в рамките на първата процедура за енергийна ефективност по Приоритетна ос 2. Със сключените общо 202 договора за предоставяне на БФП се очаква реално да се подобри енергийната ефективност на общо 683 сгради в целевите територии, от които 482 жилищни и 201 публични, което пряко ще допринесе за намаляване на крайното потребление на енергия и косвено – за намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферата.

В резултат от изпълнението на енергийните мерки повече от 5 900 домакинства ще подобрят топлинния комфорт в своите жилища и ще реализират спестявания, както на потребяваната енергия, така и на заплащаната за нея цена. С оптимално изпълнение на финансираните по процедури BG16RFOP001-2.001 и BG16RFOP001-2.002 проекти ще бъдат постигнати 113% от заложената по Приоритетна ос 2 цел за понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради от 56 963 073 kWh/г към 2023 г. Заложената целева стойност по сключените към момента договори за БФП за енергийната ефективност за обществени сгради е 64 656 852,90 kWh/год.

По Приоритетна ос 2 е определена също така цел към 2023 г. за постигане на годишно намаляване на емисиите на парникови газове с 40 413,00 тона CO₂ екв. С изпълнението на вече сключените договори по Приоритетна ос 2 за енергийната ефективност на обществени и жилищни сгради се очаква да бъдат спестени около 35 283,36 тона CO₂ екв., с което ще бъдат постигнати едва 87% от целта.

Гореизложеното мотивира процедура „Енергийна ефективност в периферните райони“ да бъде обявена отново с оглед постигане на целите и индикаторите на ОПРР 2014-2020, както и на националните цели и усилия за ефективно използване на енергийните ресурси, подобряване качеството на живот чрез енергийна ефективност и ограничаване на негативното въздействие върху околната среда.

В тази връзка процедура BG16RFOP001-2.003 „Енергийна ефективност в периферните райони - 3“ е насочена към продължаване на инвестициите за повишаване на енергийната ефективност в обществени и жилищни сгради в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система. Като резултат от изпълнението на проектите по процедурата се очаква значително да се подобрят енергийните и експлоатационните характеристики на обществените и жилищните сгради, което ще позволи устойчивото им управление и поддръжка. Подобрените екологични показатели в резултат на спестените вредни емисии в атмосферата пряко и осезаемо ще подобрят качеството на живот и условията на средата в по-малките градове. Допълнителният ефект от всички очаквани ползи е намаляване на темпа на миграция към по-големите градове и задържане на икономически активното население в целевите територии.

3. ПРОЦЕДУРА: BG16RFOP001-2.003 „ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В ПЕРИФЕРНИТЕ РАЙОНИ -3“

Изпълнението на настоящата процедура се извършва чрез процедура на подбор на проектни предложения в съответствие с чл. 25, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове /ЗУСЕСИФ/ и съгласно чл.2,т.1 от ПМС № 162/5.07.2016 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Кандидатстването по настоящата процедура се осъществява въз основа на проектни предложения, които се оценяват в съответствие с критериите, описани в настоящите Насоки за кандидатстване.

Оценката и класирането на проектните предложения се извършва от оценителна комисия, определена с акт на Ръководителя на Управляващия орган. Всички проектни предложения, подадени в рамките на крайния срок, се оценяват в съответствие с критериите и методологията за оценка на проектни предложения по процедурата, посочени в т. 19. Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка на постъпилите проектни предложения с изключение на случаите по чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ. Оценката на проектните предложения

включва два етапа: 1) оценка на административното съответствие и допустимостта и 2) техническа и финансова оценка.

ВАЖНО

!!! Всеки кандидат по процедурата може да подаде до 3 (три) проектни предложения. В случай че кандидата е подал повече от три проектни предложения, до оценка ще бъдат допуснати само първите три, по време на подаване в ИСУН, проектни предложения.

!!! Няма ограничение в броя и вида на обектите на интервенция, които може да бъдат подадени в едно проектно предложение. Всяко проектно предложение може да включва както многофамилни жилищни сгради, така и публични сгради.

ВАЖНО!!!

Един кандидат може да има до три проекта в изпълнение по Приоритетна ос 2 (ПО2) „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони“, към етапа на сключване на договор за БФП по настоящата процедура.

В случай че на етапа на сключване на договор за БФП по настоящата процедура, кандидата има над три проекта в изпълнение по ПО2, сключването на договор няма да бъде допустимо. Проекти в изпълнение по ПО2 се отнася за проекти, по които не са депозираны искания за окончателни плащания.

Одобреният проект на съответния кандидат ще бъде включен в списъка с резервни проектни предложения и ще може да бъде финансиран след отпадане на горепосоченото обстоятелство и в случай на наличие на спестен/допълнителен финансов ресурс по ПО2.

ВАЖНО!!!

Безвъзмездна финансова помощ не се предоставя за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз в съответствие с чл. 65, параграф 11 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.

3.1. Правила по отношение на проекти, генериращи приходи

За определяне доколко един проект генерира приходи или не следва да се провери доколко в резултат от изпълнението му се очаква нарастване на генерираните от инфраструктурата приходи или възникване на допълнителни приходи. В случай че не е налице разлика в размера на входящите парични потоци с и без реализирането на проекта, това би означавало, че проектът не е генериращ приходи. В случай че в резултат от реализиране на проекта е налице увеличение в размера на входящите парични потоци, това би било основание да се твърди, че е наличен допълнителен поток от приходи, което превръща проекта в генериращ приходи.

Всяко проектно предложение, което има потенциал да генерира приходи, и тези приходи могат да бъдат оценени към момента на кандидатстване, следва да бъде придружено от финансов анализ. За проекти, генериращи нетни приходи, безвъзмездната финансова помощ по ОПРР (100%) е до размера на сумата по решението съгласно представения финансов анализ.

ВАЖНО!!!

Въз основа на чл.17, ал.1, т.2 от ПМС № 189/28.07.2016 г. нетните приходи, генерирани по даден проект, не се приспадат от сумата на допустимите разходи за този проект, в случай че общият размер на допустимите разходи по проекта не надвишава левовата равностойност на 1 000 000 евро. Съответно в този случай не се представя финансов анализ.

Предвид че максималният допустим размер на БФП за всеки индивидуален проект по настоящата процедура не може да надхвърля 1 500 000 лв., за проектните предложения не се изисква представянето на финансов анализ.

4. ИЗМЕРЕНИЯ ПО КОДОВЕ

1. Област на интервенция	013 Обновяване на обществената инфраструктура с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и подкрепящи мерки 014 Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и подкрепящи мерки
2. Форма на финансиране	01 Безвъзмездни средства
3. Вид територия	02 Малки градски райони (среднонаселени, с население >5 000 души)
4. Териториални механизми за изпълнение	07 Не се прилага
5. Тематична цел (ЕФРР и Кохезионен фонд)	04 Подпомагане на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори
6. Вторична тема на ЕСФ	08 Не се прилага
7. Икономическа дейност	25 Не се прилага

За едно проектно предложение ИСУН 2020 позволява да бъде избран повече от един код по област на интервенция в зависимост от вида на инфраструктурата, за която са предвидени интервенции в проектното предложение.

Кандидатът посочва само код 013 в раздел *Финансова информация* на формуляра за кандидатстване, в случай че проектното предложение предвижда енергийно обновяване само на публични сгради - административни сгради на държавната и общинската администрация и на общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура.

Кандидатът посочва само код 014 в раздел *Финансова информация* на формуляра за кандидатстване, в случай че проектното предложение предвижда енергийно обновяване само на жилищни сгради.

Кандидатът посочва и двата кода - 013 и 014, в раздел *Финансова информация* на формуляра за кандидатстване в случай че проектното предложение предвижда енергийно обновяване както на публични, така и на жилищни сгради.

В раздел *Бюджет* на формуляра за кандидатстване за всеки разход (всяко бюджетно перо) се избира код 013 или код 014 в зависимост от вида на инфраструктурата, за която се отнася разходът – публични или жилищни сгради.

За всички разходи, които са общи за проекта (напр. за човешки ресурси, информация и публичност и др.), следва да бъде въведен само един код по област на интервенция, а именно кодът, по който има заложили най-големи разходи за СМР.

Пример: ако в проектното предложение е предвиден ремонт и реконструкция на читалище на стойност 100 лв. и ремонт и реконструкция на две жилищни сгради на стойност 50 лв., бенефициентът следва да има два отделни бюджетни реда за СМР по двата кода по област на интервенция в раздел *Бюджет* – 013 за читалището и 014 - за жилищните сгради, а тъй като разходите за СМР за публична инфраструктура са по-големи от разходите за СМР за жилищни сгради, за всички останали разходи (за човешки ресурси, информация и публичност и др.) в раздел *Бюджет* следва да бъде избран код по област на интервенция 013.

5. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ

Дейностите по настоящата процедура следва да се осъществяват **в рамките на строителните граници** на 28-те населени места по-долу:

№	Наименование на населеното място	Код, съгласно Националния регистър на населените места
1.	Ботевград	05815
2.	Берковица	03928
3.	Белоградчик	03616
4.	Генерал Тошево	14711
5.	Девин	20465
6.	Елхово	27382
7.	Златоград	31111
8.	Ивайловград	32024
9.	Крумовград	39970
10.	Козлодуй	37798
11.	Карнобат	36525
12.	Мездра	47714
13.	Малко Търново	46663
14.	Никопол	51723
15.	Нови пазар	52009
16.	Нова Загора	51809
17.	Поморие	57491
18.	Попово	57649
19.	Пещера	56277
20.	Провадия	58503
21.	Разлог	61813
22.	Сандански	65334
23.	Свиленград	65677
24.	Самоков	65231
25.	Севлиево	65927
26.	Троян	73198
27.	Тутракан	73496
28.	Червен бряг	80501

6. ЦЕЛИ НА ПРЕДОСТАВЯНАТА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Основната цел на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е **да се повиши енергийната ефективност на публичната инфраструктура и на**

жилищния сектор в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система.

Конкретни цели:

- Повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система
- Повишаване на енергийната ефективност в обществените сгради в опорните центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система

Настоящата процедура е насочена към изпълнението на следния инвестиционен приоритет:

Инвестиционен приоритет 4с: *Предоставяне на подкрепа за енергийната ефективност, за интелигентното енергийно управление и за използването на възобновяема енергия в публичната инфраструктура, включително в обществените сгради, и в жилищния сектор.*

Очаквани резултати:

- Достигане най-малко клас на енергопотребление „С“ в жилищния сектор и в публичната инфраструктура – сгради от културната, образователната и социалната инфраструктура и сгради на държавната и общинската администрация;
- Намаляване на разходите за енергия на обществените и жилищните сгради;
- По-високо ниво на енергийната ефективност, което пряко да допринесе за намаляване на крайното енергийно потребление и косвено - за намаляване на емисиите на парникови газове в малките градове – опорни центрове на полицентричната система, съгласно НКПР 2013-2025 г.
- Постигане на индикативните национални цели за пестене на енергия за 2020 г., заложи в Националния план за действие за енергийна ефективност 2014-2020 г.;
- Осигуряване на по-добро качество на въздуха, условия за живот и работна среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие;
- Подобряване на експлоатационните характеристики за удължаване на жизнения цикъл на сградите;
- Запазване на традиционните функции на малките градове - опорни центрове, свързани с предлагане на обществени услуги, не само за местното население, но също и за населението на околните периферни райони.

7. ИНДИКАТОРИ

Във формуляра за кандидатстване кандидатите следва да заложи и предоставят информация по посочените по-долу индикатори за продукт, приложими за съответното проектно предложение.

Индикатори за изпълнение (продукт):

1. Енергийна ефективност: Брой домакинства, преминали в по-горен клас на енергопотребление – брой;
2. Брой обновени сгради/блок-секции – брой;
3. Енергийна ефективност: Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради - kWh/година;
4. Намаляване на емисиите на парникови газове: Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове - тонове CO₂ еквивалент.

При проектни предложения, които предвиждат интервенции само върху жилищни сгради, задължително в проектното предложение се включват индикатори 1, 2 и 4.

При проектни предложения, които предвиждат интервенции само върху публични сгради, задължително в проектното предложение се включват индикатори 2, 3 и 4.

При проектни предложения, които предвиждат интервенции, както върху жилищни, така и върху публични сгради, задължително в проектното предложение се включват всички горепосочени индикатори.

При попълване на информацията в раздел *Индикатори* в ИСУН 2020 за всички индикатори като базова стойност се въвежда „0“. Когато е приложимо, целевата стойност се определя като разлика между очакваното състояние след изпълнение на енергоспестяващите мерки и актуалното състояние преди тяхното изпълнение.

Източник на информация за стойностите на индикатори 3 и 4 е сертификатът за енергийни характеристики на сграда в експлоатация.

Източник на информация за стойността на индикатор 1 е справка за собствениците на самостоятелни обекти (Приложение 7 към заявлението за интерес и финансова помощ, подавано от Сдружението на собствениците).

На ниво оперативна програма Управляващия орган на ОПРР 2014-2020 ще следи за постигането на следните индикатори за резултат:

- Крайно енергийно потребление от домакинства – хил. тона нефтен еквивалент
- Крайно енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите – хил. тона нефтен еквивалент

Във формуляра за кандидатстване от бенефициента не се изисква информация за посочените индикатори за резултат.

7.1. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ РЕЗУЛТАТИ, ПОСТИГНАТИ С ФИНАНСИРАНЕ ПО ОПРР 2014-2020

Съгласно чл. 39 (3) от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ) и чл. 17 (1) от Наредба № Е-РД-04-01 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради „Сертификатът за енергийни характеристики на сграда в експлоатация се актуализира при извършване на следните дейности, водещи до промяна на енергийните характеристики на сградата: преустройство, реконструкция, основно обновяване или основен ремонт, когато се обхващат над 25 на сто от площта на външните ограждащи конструкции и елементи на сградата“.

Съгласно чл. 76 (1), т.1 от ЗЕЕ „Енергийните спестявания при крайните клиенти, постигнати след въвеждането на мерки за повишаване на енергийната ефективност, се доказват чрез оценка на постигнатите енергийни спестявания след обследване на енергийната ефективност на сграда, предприятие, промишлена система или система за външно изкуствено осветление или след проверка на отоплителна инсталация с водогреен котел или на климатична инсталация, като обследването или проверката се извършва не по-рано от една година от въвеждането на мерките“.

В тази връзка нови сертификати следва да бъдат изготвени в предвидения в чл. 17, ал. 2 от Наредбата срок, т.е. нов сертификат се издава не по-рано от една календарна година след изпълнението на енергоспестяващи мерки или извършването на строителните и монтажните работи, за които е наличен регистриран разход на енергия по видове горива и енергии, използвани в сградата.

Предвид посочените изисквания на приложимото законодателство, на етапа на окончателно плащане бенефициентите следва да отчетат стойностите на индикаторите, заложи в сертификатите, изготвени преди изпълнение на мерките за енергийна ефективност, тъй като при цялостно изпълнение на всички заложи в проекта мерки, следва да бъдат постигнати прогнозираните в сертификатите енергийни спестявания.

Непосредствено след изтичането на една календарна година от въвеждането на обекта в експлоатация (един отоплителен сезон) бенефициентът е задължен да изготви ново обследване за енергийна ефективност и да придобие нов сертификат, с който да се потвърдят отчетените стойности за енергийна ефективност по проекта.

При неизпълнение на това задължение или при наличие на разминаване между отчетени и реално постигнати стойности ще бъдат предприети съответните действия от УО на ОПРР съгласно Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, приета с ПМС №57 от 28 март 2017 г.

8. ОБЩ РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА

Общият размер на безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура е, както следва:

Общ размер на финансовите средства (100% БФП)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране (15%)
45 040 239,57 лева²	38 284 203,63 лева	6 756 035,94 лева
23 028 708,82 евро	19 574 402,50 евро	3 454 306,32 евро

Управляващият орган си запазва правото да не предостави изцяло горепосочената сума при недостатъчен брой качествени проектни предложения, отговарящи на зададените критерии за оценка, както и в случай, че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс.

9. МИНИМАЛЕН И МАКСИМАЛЕН РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ПРОЦЕДУРАТА

Минималният размер на заявената безвъзмездна финансова помощ по всеки индивидуален проект е **200 000 лева**.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ по всеки индивидуален проект не може да надхвърля **1 500 000 лева**.

² „Първоначалния бюджет по процедурата от 18 687 123,16 лева се увеличава с 25 000 000, 00 лв. вследствие на депозирано искане за изменение на ОПРР 2014-2020 от ЕК и взети Решения от 15-тото заседание на Комитета за наблюдение от 27 ноември 2019 г., за релокиране на средства от Приоритетна ос 1 към Приоритетна ос 2 на ОПРР 2014-2020, както и с допълнително освободен ресурс от 1 353 116,41 лева след приключване на ДБФП по Приоритетна ос 2“.

10. ПРОЦЕНТ НА СЪФИНАНСИРАНЕ

По настоящата процедура **не се изисква** съфинансиране от конкретния бенефициент като част от националното съфинансиране (15%) в рамките на БФП (100%).

11. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ

В настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ може да участват единствено **общините на 28 града опорни центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система**, изброени в т.5 и които изрично са посочени като конкретни бенефициенти на помощта в Оперативна програма «Региони в растеж» 2014-2020 г.

11.1 КАПАЦИТЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Кандидатът по настоящата процедура трябва да докаже **административен, финансов и оперативен капацитет**, който да гарантира изпълнение на проектното предложение по отношение на резултати/продукти/услуги и краен срок за изпълнение.

Административен капацитет – екипът за управление и изпълнение на проектното предложение следва да бъде съобразен със спецификата и обема на планираните дейности. Екипът на проекта следва да включва минимум ръководител на проекта и двама членове – финансов експерт (счетоводител) и технически експерт или координатор. Образованието, квалификацията и опитът на членовете на екипа за изпълнение и управление на проекта следва да доказват капацитет за изпълнението му.

Ръководителят на проекта трябва да отговаря на следните изисквания за професионална компетентност:

- Да има висше образование с образователно-квалификационна степен бакалавър или магистър;
- Да има не по-малко от 3 години опит в упражняването на длъжност или позиция в изпълнение на трудови, служебни или граждански правоотношения в една или няколко от следните области: строителство и архитектура, икономика и финанси, право, администрация и управление, социални дейности, туризъм, инженерство;
- Да има не по-малко от 3 години опит в управлението и/или изпълнението на инфраструктурни проекти.

Членовете на екипа трябва да отговарят на следните изисквания за професионална компетентност:

- Да имат минимум средно образование;
- Да имат не по-малко от 3 години опит в упражняването на длъжност или позиция в изпълнение на трудови, служебни или граждански правоотношения в една или няколко от следните области: строителство и архитектура, икономика и финанси, право, администрация и управление, социални дейности, туризъм, инженерство, образование, транспорт, екология, журналистика и информация;
- Да имат не по-малко от 1 година опит в дейности по управлението и/или изпълнението на проекти.

Във формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020 (в раздел 9 *Екип*) следва да бъдат описани изискванията за професионална компетентност и опит в дейности по управлението и/или

³ „Професионална компетентност“ е наличието на знания, получени чрез образование или допълнителна квалификация, и/или на умения, усвоени в процеса на упражняване на определена длъжност или позиция в изпълнение на трудови, служебни или граждански правоотношения. (по смисъла на пар. 2, т.41 от ЗОП)

изпълнението на проекти, както и отговорностите на ръководителя и всички членове на екипа. На етапа на кандидатстване задължително се представят автобиографии подкрепени с доказателствени документи (дипломи, удостоверения за преминати обучения и допълнителна квалификация, трудови/служебни книжки, договори за възлагане на дейности по изпълнение/управление на инфраструктурни проекти с конкретизиран период на участие, заповеди за участие в екипи за изпълнение/управление на инфраструктурни проекти с конкретизиран период на участие, длъжностни характеристики и др., което е приложимо), удостоверяващи наличния опит и професионална компетентност описани в автобиографията, на ръководителя и останалите членове на екипа за управление и изпълнение на проекта. В случай че членове на екипа се явяват външни за кандидата лица, следва да се представят доказателства за начина на подбор им.

Финансов капацитет – кандидатът следва да опише (в раздел 11) как ще осигури необходимото финансиране (оборотни средства) за изпълнение на дейностите, предвидени в проектното предложение.

Оперативен капацитет – кандидатът следва да има опит в изпълнението на сходни дейности и/или в управление и изпълнение на проекти, финансирани от различни донори.

Във формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020 (в раздел 11, поле „Капацитет за изпълнение и мониторинг“) кандидатът трябва да опише и да декларира, че разполага с необходимия финансов и оперативен капацитет за изпълнение на планираните дейности в проектното предложение. Следва да се опише опитът по проекти, финансирани от ЕС и/или съпоставими проекти (включващи дейности, подобни на тези, включени в проектното предложение), осъществени през последните 5 години, като се посочат не повече от 3 съпоставими проекта.

12. ДОПУСТИМИ ПАРТНЬОРИ

По настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ държавни институции⁴-първостепенни/второстепенни разпоредители с бюджетни кредити може да участват като партньори **по отношение на инвестиции в административни сгради на държавната администрация.**

Партньорите участват при изпълнението на проекта, като направените от тях разходи в тази връзка са допустими по идентичен начин, както и разходите, направени от бенефициента. Партньорската организация трябва да разполага с достатъчен капацитет, за да изпълни поетите ангажименти по определен проект.

ВАЖНО!

Партньорствата, създадени за целите на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, не е необходимо да бъдат регистрирани в съда.

При подаване на проектно предложение с партньор следва да се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между общината, бенефициент по процедурата, и съответния партньор. В партньорското споразумение следва да се разпишат всички права и задължения на партньорите.

В случай на партньорство към проектното предложение се представя декларация по образец от партньора, че отговаря на определени изисквания за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

⁴ Административни структури на Централната администрация на изпълнителната власт, както и Административни структури на Териториалната администрация на изпълнителната власт, съгласно Административен регистър (<http://ar2.government.bg/ras/index.html>).

13. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ:

- Дейности по конструктивно възстановяване/усилване, които са **предписани в техническия паспорт** на жилищни сгради, административни сгради на държавната и общинската администрация и общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура (с изключение на сгради, предоставящи социални услуги от институционален тип);
- Мълниеотводни и заземителни инсталации, които са **предписани в техническия паспорт** на жилищни сгради, административни сгради на държавната и общинската администрация и общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура (с изключение на сгради, предоставящи социални услуги от институционален тип), съгласно Наредба №4/20.12.2010г. за мълниезащита на сгради, външни съоръжения и открити пространства.
- Изпълнение на мерки за енергийна ефективност, които са **предписани в обследването за енергийна ефективност** на жилищни сгради, административни сгради на държавната и общинската администрация и общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура (с изключение на сгради, предоставящи социални услуги от институционален тип), като:
  - По външните сградни ограждащи елементи:
    - подмяна на дограма (прозорци, врати, витрини и др.);
    - топлинно изолиране на външните ограждащи елементи (външни стени, покриви, подове и др.);
  - По системите за поддържане на микроклимата:
    - основен ремонт, модернизация или подмяна на локални източници на топлина/котелни стопанства или прилежащите им съоръжения, вкл. смяна на горивната база при доказан енергоспестяващ и екологичен ефект;
    - изграждане на системи за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници за енергийните потребности на сградата, ако това е технически възможно и икономически целесъобразно;
    - ремонт или подмяна на системите за отопление, охлаждане и вентилация на сградата за повишаване на енергийната ефективност;
    - реконструкция на вертикалната система за отопление в хоризонтална;
    - ремонт или подмяна на електрическата инсталация и изпълнение на енергоспестяващо осветление;
    - инсталиране на система за автоматично централизирано управление на топлоподаването при локални източници;
    - инсталиране на система за автоматизирано централизирано управление на осветлението;
    - газифициране на сгради (монтиране на газов котел и присъединяване към градска газоразпределителна мрежа, когато е налична в близост до сградата;
- СМР на жилищни сгради, на административни сгради на държавната и общинската администрация и на общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура (**с изключение на сгради, предоставящи социални услуги**

от институционален тип⁵), които обхващат ремонт и реконструкция на различни части на сградата (покрив, стени, стълбищни клетки и площадки, коридори, асансьори и др.), могат да бъдат финансирани само ако с предложените мерки по проекта по ОПРР 2014-2020 сградата постигне най-малко клас на енергопотребление „С“ и минимум 60% енергийни спестявания на първична енергия. Тези мерки трябва задължително да са предписани в техническия паспорт на сградата.

- Съпътстващи строителни и монтажни работи, свързани с изпълнението на мерките за енергийна ефективност и възстановяване на първоначалното състояние, нарушено в резултат на обновяването;
- Обследвания за енергийна ефективност (вкл. оценка на разходната ефективност за инвестицията) и технически обследвания на сгради;
- Осигуряване на достъпна архитектурна среда за гореспоменатите сгради.

Мерки за енергийна ефективност ще се изпълняват въз основа на **обследване за енергийна ефективност** на съответната сграда. Обследването за енергийна ефективност следва да бъде придружено от **валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация**, изготвени по реда на чл. 48 от ЗЕЕ. Докладът от обследването за енергийна ефективност следва да бъде изготвен в обхват и съдържание съгласно изискванията, определени в приложимата подзаконова нормативна уредба (Наредбата по чл. 48 от ЗЕЕ).

Кандидатът следва да представи заедно с проектното предложение декларация, че представеният сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация, издаден по реда на Наредбата по чл. 48 от ЗЕЕ, е валиден и след издаването му не са извършвани дейности, водещи до подобряване на цялостните енергийни характеристики на сградата, като реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сградата, текущ ремонт на инсталации на сградата и други дейности, както и че не са настъпили изменения в условията, при които сертификатът е издаден, както и на обстоятелствата, отразени в него.

!!! Интервенции ще бъдат осъществени единствено, ако обследването за енергийна ефективност е доказало, че приложените мерки ще доведат до нормативно изискваните нива на енергийна ефективност - най-малко клас на енергопотребление „С“.

Ще се финансира икономически най-ефективният пакет от енергоспестяващи мерки за сградата, с който се **постига най-малко клас на енергопотребление „С“** в съответствие с Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради.

При изграждане на системи за топлоснабдяване, газоснабдяване, енергийни системи, в обследването следва да бъде включена оценка и анализ на различните алтернативи и възможност за използване на отпадъците като енергиен ресурс и т. н.

Проекти, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност, ще се финансират само **след извършено обследване за установяване на техническите характеристики**, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл.169, ал.1, т.1–5 от ЗУТ в съответствие с изискванията, определени в глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.

ВАЖНО!!!

Процентът на енергийни спестявания се изчислява от сертификата за енергийни характеристики на сградата, обект на интервенцията, на база **годишен разход на първична енергия** при актуално състояние и **годишен разход на първична енергия след въвеждане на**

⁵ Социални услуги от институционален тип са: 1. дом за деца, лишени от родителска грижа; 2. дом за пълнолетни лица с увреждания, 3. дом за стари хора, съгласно чл.36, ал. 3 от Правилника за прилагане за Закона за социално подпомагане, както и Домове за медико-социални грижи за деца)

енергоспестяващите мерки (ЕСМ).

За жилищни сгради и обществени сгради, за които с внедряване на предвидените ЕСМ **не се постигат повече от 60% енергийни спестявания** (отчитайки понижаването на годишното потребление на първична енергия от сградите), могат да бъдат финансирани с БФП единствено задължителните енергоспестяващи мерки, задължителните мерки, свързани с конструктивното укрепване, мълниезащитната инсталация и мерките за осигуряване на достъпна архитектурна среда. За тези сгради (с по-малко от 60% енергийни спестявания на първична енергия) при извършване на обследванията **следва да се обърне внимание на състоянието на покрива на сградата** и при необходимост **задължително да се предвидят за изпълнение мерки за ремонт на покрива** с оглед некомпрометиране на предвидените инвестиции по проекта.

Не са допустими дейности по изготвяне на самостоятелни обследвания за енергийна ефективност по реда на ЗЕЕ, или обследвания за установяване на техническите характеристики, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл.169, ал.1, т.1–5 от ЗУТ, които не са свързани със СМР за обектите, включени в проектното предложение. Всички проекти, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност и оползотворяване на ВЕИ, трябва да отговарят и на изискванията на Закона за енергийната ефективност, Закона за устройство на територията и на подзаконовата нормативна база за тяхното прилагане.

ВАЖНО ЗА ИНТЕРВЕНЦИИ В ПУБЛИЧНИ СГРАДИ - АДМИНИСТРАТИВНИ СГРАДИ НА ДЪРЖАВНАТА И ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И ОБЩИНСКИ ПУБЛИЧНИ СГРАДИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА, КУЛТУРНАТА И СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА!!!

При обекти на интервенция - публични сгради, проектните предложения следва да предвиждат за тях изпълнение на:

- **всички задължителни енергоспестяващи мерки**, предписани в обследването за енергийна ефективност, в т.ч. мерки за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (при доказана техническа осъществимост и икономическа целесъобразност), **които водят до съответствие на сградата** с нормативните изисквания за енергийна ефективност - най-малко клас на енергопотребление „С“
- **всички задължителни мерки**, предписани в техническия паспорт.
- **мълниеотводни и заземителни инсталации**, предписани в техническия паспорт.
- **осигуряване на достъпна архитектурна среда**.

СМР на сградите, които обхващат: ремонт на покрив; подмяна на асансьори; ремонт на стълбищна клетка, площадки, коридори, асансьори и др., могат да бъдат финансирани с БФП, само ако сградата постигне най-малко клас на енергопотребление „С“ и минимум 60% енергийни спестявания.

Ако в техническия паспорт на **обществена сграда** (административни сгради на държавната и общинската администрация и общински публични сгради на образователната, културната и социалната инфраструктура), **която не постига минимум 60% енергийни спестявания**, са предписани мерки, които не се отнасят до конструктивното възстановяване/ усилване на сградата, кандидатът следва да поеме тези мерки със **собствени средства**. В този случай, в описанието на дейността за СМР/ Инженеринг за въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сградите в раздел 7. "План за изпълнение/Дейности по проекта" от формуляра за кандидатстване кандидатът следва да посочи, че разходите за дейностите, които не са свързани с конструктивно възстановяване/усилване, но са предписани в техническия паспорт

за сградата, ще бъдат финансирани със собствени средства на бенефициента.

При обекти на интервенция - публични сгради, проектите следва да включват **изпълнение на енергоспестяващи мерки в целите сгради**. В случай на собственост в сградата, различна от тази на бенефициента или партньора, бенефициентът следва да поеме ангажимент за внедряване на мерки за енергийна ефективност на цялата сграда, като частта от сградата – частна собственост или собственост на друга публична организация или ползвана за цели извън общинска образователна, социална и културна инфраструктура, следва да се финансира със **собствени средства**.

Собствените средства извън БФП, предвидени за изпълнение на недопустими дейности, се залагат в раздел 5 „Бюджет“ от формуляра за кандидатстване (ФК), в ред „Недопустими разходи, необходими за изпълнението на проекта“ в колона „СФ (Собствено финансиране)“ и съответно в раздел 6 "Финансова информация - източници на финансиране (в лева)", в ред „Съфинансиране от бенефициента/ партньорите (средства от бюджетни предприятия)“, поле „Други“, както и в ред „Недопустими разходи, необходими за изпълнението на проекта (когато е приложимо)“, поле „Други“. **Собствените средства** извън БФП, предвидени за изпълнение на допустими дейности, се залагат в колона „СФ (Собствено финансиране)“ в съответния бюджетен ред за допустим разход в раздел 5 „Бюджет“.

Допустими са интервенции в публичните сгради на държавната и общинската администрация, както и в общински сгради от образователната, културната и социалната инфраструктура, които се ползват за осъществяване на функциите на действащи към момента културни/социални/образователни институции/ държавна или общинска администрация (обекти на интервенция). Кандидатът следва да декларира след извършена проверка на място дали даденият обект се използва по предназначение – **в него се помещава действаща към момента културна/социална/образователна институция/ държавна или общинска администрация, както и дали в обекта се извършва стопанска дейност**.

Всички проекти следва да бъдат придружени от **декларация от ръководството на съответната институция, ползвател на сградата** обект на интервенция, че е съгласно с предложения проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта.

Всички проекти следва да бъдат придружени от **декларация от собственика на сградния фонд**, с която се гарантира че съответната институция ще има възможност да използва сградата за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента.

ВАЖНО ЗА ИНТЕРВЕНЦИИ В МНОГОФАМИЛНИ ЖИЛИЩНИ СГРАДИ!!!

Предвид спецификата на **жилищните сгради**, при които обектите на интервенция принадлежат на по-голям брой и различни собственици с разнороден социално-икономически статус и предвид че мотивацията им за сдружаване и участие в процедурата за енергийно обновяване е пряко свързана с получаването на безвъзмездно финансиране, за жилищни сгради **не се изисква изпълнение на всички задължителни дейности, предписани в техническия паспорт извън конструктивното укрепване/усилване**. В този случай, ако в техническия паспорт на жилищна сграда, **която не постига минимум 60% енергийни спестявания**, са предписани мерки, които не се отнасят до конструктивното възстановяване/ усилване на сградата, те не са допустими за финансиране с БФП, и могат да бъдат включени в проектното предложение **само по преценка на общината-бенефициент**, като следва да бъдат финансирани **със собствени средства**.

Собствените средства извън БФП, предвидени за изпълнение на недопустими дейности, се залагат в раздел 5 „Бюджет“ от формуляра за кандидатстване (ФК), в ред „Недопустими разходи, необходими за изпълнението на проекта“ в колона „СФ (Собствено финансиране)“ и съответно в раздел 6 "Финансова информация - източници на финансиране (в лева)", в ред

„Съфинансиране от бенефициента/ партньорите (средства от бюджетни предприятия)“, поле „Други“, както и в ред „Недопустими разходи, необходими за изпълнението на проекта (когато е приложимо)“, поле „Други“. **Собствените средства** извън БФП, предвидени за изпълнение на допустими дейности, се залагат в колона „СФ (Собствено финансиране)“ в съответния бюджетен ред за допустим разход в раздел 5 „Бюджет“.

Допустими са интервенции върху следните видове многофамилни жилищни сгради:

- многофамилни жилищни сгради, които са масивни сгради и са проектирани преди 26 април 1999 г. в 28-те града от 4-то йерархично ниво;
- многофамилни жилищни сгради с жилищно предназначение, строени по индустриален способ: ЕПЖС (едропанелно жилищно строителство); ППП (пакетно-повдигани плочи); ЕПК (едроплощен кофраж); пълзящ кофраж и разновидностите им в 28-те града от 4-то йерархично ниво.

При интервенции върху **многофамилни жилищни сгради**, конкретният бенефициент следва да сключи договор със съответното сдружение на собствениците, създадено по реда на чл. 25, ал. 1 от ЗУЕС. Не са допустими сдружения, създадени с цел и осъществяващи друга дейност, в т.ч. и по чл. 25, ал. 2 от ЗУЕС, включително стопански дейности, като отдаване под наем на общи части. Договорите между общината бенефициент и сдруженията на собствениците на самостоятелни обекти в сградите, обект на интервенция, следва да съдържат всички необходими текстове съгласно образеца в приложение Н на Насоките за кандидатстване. Договорите между общината бенефициент и сдруженията на собствениците на самостоятелни обекти в сградите, обект на интервенция, следва да бъдат представени към проектното предложение на етапа на кандидатстване.

За допустимите дейности по отношение на многофамилни жилищни сгради бенефициентът е длъжен да прилага утвърдените от министъра на регионалното развитие и благоустройството референтни стойности по *Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради*, публикувани към 06.10.2016 г.⁶ на интернет страницата на Министерство на регионалното развитие и благоустройството. При верификация на разходите за многофамилни жилищни сгради разходите за отделните дейности ще се считат допустими за финансиране по програмата до размера на публикуваните към 06.10.2016 г. референтни стойности. **Това изискване не се прилага в случай на многофамилни жилищни сгради, за които е предвидено, че след изпълнение на мерките за енергийна ефективност ще бъде постигнато най-малко 60% спестяване на първична енергия.**

На етапа на кандидатстване към проектното предложение кандидатът следва да представи доказателствени материали относно **проведени публична и прозрачна информационна кампания преди подаване на проектното предложение и недискриминационен подбор на включените в проектното предложение жилищни сгради** в съответствие с Приложение Н към Насоките за кандидатстване.

Допустимите за финансиране многофамилни жилищни сгради, критериите за избор на сградите, допустимите дейности и разходи и необходимите документи са детайлно разписани в **Приложение Н - Указания за изпълнение на проекти за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради по процедура BG16RFOP001-2.003 „Енергийна ефективност в периферните райони-3“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020** към настоящите Насоки за кандидатстване.

⁶ <https://www.mrrb.bg/bg/referentni-stojnosti/>

Други условия:

1. Дейностите следва да се реализират **в рамките на строителните граници** на 28-те града – опорни центрове от 4-то ниво на националната полицентрична система.
2. Изборът на обектите на интервенция от социалната инфраструктура, свързани с предоставянето на услуги в общността за възрастни и деца извън държавната политика за деинституционализация⁷, следва да бъде предварително съгласуван с Министерство на труда и социалната политика с оглед гарантиране съгласуваност на политиките. В тази връзка при подаване на проектно предложение за енергийна ефективност, включващо социална инфраструктура, кандидатът следва да представи писмо за предварително съгласуване на обекта на интервенция.
3. При интервенции върху административни сгради - държавна собственост кандидатът следва да кандидатства в партньорство със съответната държавна институция, първостепенен/второстепенен разпоредител с бюджетни средства като се представи **партньорско споразумение** в свободен текст между кандидата и съответната държавна институция. В партньорското споразумение следва да се разпишат конкретни права и задължения на всеки партньор по проекта.
4. При подаване на проектното предложение кандидатът трябва да удостовери, че разполага с финансови ресурси, включително от други източници, за покриване на разходите по проекта, които няма да бъдат финансирани от БФП по ОПРР 2014-2020 г., когато е приложимо. За целта на етапа на подаване на проектното предложение кандидатът следва да представи **Решение на общинския съвет, с което се поема ангажимент за осигуряване на необходимия ресурс** (в случай че БФП не покрива общата стойност на разходите) чрез собствени средства, вземане на кредит или друга подкрепа от финансова институция, в случай, че проектът бъде финансиран по ОПРР.
5. Дейностите по проекта следва да **не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаване на съответното проектно предложение**, независимо дали всички свързани плащания са извършени от кандидата или не.
6. Дейностите по **изготвяне на енергийни и технически обследвания, идейни/технически/работни проекти, оценка на съответствието на проектите са подготвителни дейности** спрямо основните дейности по проекта. В тази връзка в случай че тези дейности са завършени преди подаване на проектното предложение, разходите за тях са допустими за финансиране в съответствие с допустимите разходи, посочени в настоящите Условия за кандидатстване.
7. Кандидатът трябва да предвиди **строителен надзор от лицензирана фирма** – консултант съгласно чл.168 ал.2 от Закона за устройство на територията
8. Завършването на строителството и въвеждането в експлоатация се извършва по реда на Закона за устройство на територията.
9. Кандидатът следва да посочи как проектното предложение **допринася за изпълнението на Стратегията на ЕС за Дунавския регион** (приоритетна област). Повече информация за стратегията може да бъде намерена на средните интернет-адреси: <http://www.mrrb.government.bg/?controller=category&catid=44> и <http://www.danube-region.eu/>.

⁷ Няма да бъдат финансирани социални услуги от институционален тип, като: 1. домове за деца, лишени от родителска грижа; 2. домове за пълнолетни лица с увреждания, 3. домове за стари хора, съгласно чл.36,ал. 3 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, както и Домове за медико-социални грижи за деца)

10. Всички проекти следва да включват мерки, насочени към осигуряване и/или подобряване на **достъпа на хора с увреждания до и в сградите**, в съответствие с настоящите Насоки за кандидатстване и изискванията на Наредба №4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението и, включително за хората с увреждания, в зависимост от вида и предназначението на съответната сграда.
11. При разработването на проектното предложение кандидатът задължително трябва да предвиди в изпълнението на проекта **дейности за информация и комуникация (публичност) по проекта** съгласно Общите условия към финансираните по ОПРР 2014-2020 г. договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г. (**Приложение 3** към настоящите Условия за кандидатстване).
12. **ВАЖНО!!!** Във формуляра за кандидатстване, в раздел 5 „Бюджет“, разходите за отделните дейности следва да се представят като обща сума **с включен ДДС!!!**.
13. В раздел 7 *План за изпълнение/Дейности по проекта*, в поле *Стойност* за всяка една дейност кандидатът следва да попълни стойността за изпълнение на дейността с ДДС в съответствие с предвиденото в бюджета. В случай че за изпълнението на дейността са предвидени и недопустими разходи, то те също трябва да бъдат включени в общата стойност за изпълнение на дейността, както и да бъдат посочени в описанието на дейността. В раздел 10 *План за външно възлагане* следва да бъде посочена стойността на всички предвидени за възлагане процедури за избор на изпълнители. Стойността на конкретните процедури следва да се посочи с ДДС (включително и недопустими/непредвидени разходи, ако е приложимо) и да бъде в съответствие с предвиденото в бюджета по проекта и раздел 7.
- При прилагане на формата на чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, във формуляра за кандидатстване дейностите по организация и управление, в т.ч. и разходите за публичност (информация и комуникация), се посочват като една обща дейност.

Изисквания, произтичащи от Становището по Екологична оценка на ОПРР 2014-2020 и Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове (фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.“):

1. Реализацията на проекти, които касаят ползване или водовземане от повърхностни или подземни водни тела, подлежат на разрешителен режим, съгласно Закона за водите. В тази връзка следва да има разрешително за водовземане и разрешително за ползване на воден обект за реинжекция или заустване на отпадъчни води, издадени по реда на Закона за водите (ако е приложимо).
2. Проектът следва да предвижда опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите, инвентаризация и възстановяване на замърсени места (ако е приложимо)
3. Проектите следва да предвиждат мерки за подобряване състоянието и опазване на вековни дървета, когато е приложимо.

По време на фазата на строителство при изпълнение на дейностите бенефициентът следва да предвиди:

- ✓ ефективно изпълнение на мерките и условията от издадените решения и/или становища по ЕО, ОВОС и ОС за етапа на строителство (ако е приложимо);
- ✓ от страна на бенефициента да се осигури ефективен контрол за прилагането на

релевантните за съответната дейност мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата (оросяване на площадката, товарене, разтоварване и превозване на генерираните строителни отпадъци и строителни материали съобразно приложимите мерки и изисквания по чл. 70 от Наредба № 1 от 27 юни 2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии), съответно да се докладва по какъв начин са изпълнени мерките;

- ✓ съхраняване на строителните материали и изхвърляне на отпадъци само на предназначенията за това места, включително тяхното предаване за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване (спазване на йерархията при управление на отпадъците);
- ✓ преди стартиране на строителния процес да се извърши анализ на източниците на шум на строителната площадка и описание на мерките за ограничаване на шума по време на строителството в зависимост от избраното местоположение на строежа, разстоянията до зони и обекти с нормиран шумов режим, продължителността и фазите на строителството, продължителността на работите през деня и през седмицата, както и от използваните строителни машини и транспортни средства.

13.1. Степен на проектна готовност

Предвидените в проектното предложение дейности, както и прогнозните разходи, трябва да се основават на:

- Технически или работен проект съгласно Закона за устройство на територията, Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, придружен от подробни количествени сметки по приложимите части и количествено-стойностна сметка в пълно съответствие с КС на проектантите;
- Оценка на съответствието на инвестиционния проект основните изисквания към строежите, съгласно чл.142, ал.6 от ЗУТ;
- Оценка за съответствие на инвестиционния проект с основното изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради (ако е приложимо);
- Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба, или
- Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба; или
- Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване (ако е приложимо);
- Разрешителни и/или съгласувателни документи от съответните институции (ако са необходими такива съгласно българското законодателство);

В случай, че на етапа на кандидатстване за обекта на интервенция няма разработен инвестиционен проект в пълна проектна готовност (вкл. разрешение за строеж), то

предвидените в проектното предложение дейности, както и прогнозните разходи, следва да се основават на:

- Идеен проект и обобщена КСС по окрупнени показатели; или
- Обща ситуация на проекта (схема, чертеж) с обяснителна записка, заверени от правоспособен проектант, и обобщена КСС по окрупнени показатели;
- Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба, или
- Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба; или
- Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване (ако е приложимо);

ВАЖНО ОТНОСНО ТЕХНИЧЕСКАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ!

Кандидатът носи пълната отговорност за качеството и пълнотата на разработената техническа документация, включително за законосъобразността при изготвянето, съгласуването и одобряването ѝ в качеството му на Възложител по проекта. Готовият работен/технически проект трябва да бъде изготвен и одобрен съгласно Закона за устройство на територията, Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и действащата нормативна уредба, придружен от количествени сметки по приложимите части и количествено-стойностна сметка по видове СМР в пълно съответствие с КС на проектантите.

На етапа на кандидатстване към проектното предложение кандидатът следва да представи:

1. Обследване за енергийна ефективност и валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация, изготвени по реда на чл. 48 от ЗЕЕ, за всяка сграда - обект на интервенция;

2. Технически паспорт, изготвен в съответствие с изискванията, определени в глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите за всяка сграда - обект на интервенция;

3. В зависимост от степента на проектна готовност за обектите на интервенция кандидатът представя:

- Технически/работни проекти, разрешения за строеж и КСС към тях (за обекти в пълна степен на проектна готовност) **или**
- Идеен проект и обобщена КСС по окрупнени показатели или технически/работни проекти и КСС към тях (ако за обектите на интервенция няма пълна проектна готовност към момента на кандидатстване); **или**
- Обща ситуация на проекта (схема, чертеж) с обяснителна записка, заверени от правоспособен проектант, и обобщена КСС по окрупнени показатели;

4. Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция –

РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба, **или**

Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба; **или**

Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване.

В случай на издадени Решения по ЗООС и ЗБР инвестиционният проект трябва да е съобразен с условията и мерките в решенията и да съответства на описаните параметри в тях.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ДОСТЪПНА СРЕДА В ОБЕКТИТЕ НА ИНТЕРВЕНЦИЯ!!!

В техническата документация следва да бъдат включени всички необходими мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда съгласно настоящите Насоки за кандидатстване и действащата нормативна уредба, в т. ч. и Наредба №4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания. В зависимост от техническите възможности на конкретната **административна/обществена сграда** и проектантското решение, следва да се изпълнят всички възможни и необходими мерки, така че да бъде осигурена достъпна архитектурна среда в цялата сграда за безпрепятствен достъп от всички групи население, включително хора с увреждания до всички етажи в сградата.

В случаите на сгради на РПУ, РСПБЗН, гранично управление, осигуряването на достъпна среда следва да се извършва задължително само до нивото, на което се осъществява административното обслужване на граждани. В тази връзка, за проектни предложения, които включват някоя от изброените видове сгради и за които е осигурена достъпна среда само до първия етаж на сградата, се приема че обектите отговарят на изискванията на Насоките за кандидатстване по процедурата.

В жилищните сгради в зависимост от ситуацията следва да се преценят възможностите за осигуряване на достъп до главния вход на сградата. При жилищни сгради със съществуващ асансьор следва да се предвидят дейности за подобряване на достъпа до първото етажно ниво на сградата (нивото с асансьор), като конкретното проектно решение следва да е изпълнимо и целесъобразно и да отговаря на изискванията на действащата нормативна уредба. В случаите на жилищни сгради с асансьор, осигуряването на достъпна среда до асансьора на сградата се приема за задължително само в случай, че асансьорът и площадката пред него отговарят на изискванията на Наредба № 4 и могат да бъдат използвани от хора с увреждания. В случай на сграда без асансьор кандидатът следва да предвиди дейност за подобряване на достъпа само до входа на сградата. В този смисъл изграждането на нов асансьор в сградата е недопустимо.

ВАЖНО!!!

Задължение на бенефициента е да съхранява към проекта оригинал на техническата документация в целия ѝ наличен обем и свързаната с нея налична документация (съгласувания, одобрения и разрешения и др.), която подлежи на проверка на етапа на верификация на разходите.

Разрешението за строеж, издадено въз основа на одобрения инвестиционен проект, по реда

на чл. 148-156а от ЗУТ, следва да съдържа максимално подробна информация относно всички одобрени проектни части на инвестиционния проект, както и всички съгласувателни и разрешителни документи съгласно действащата нормативна уредба.

В случай че на етапа на верификация бъдат установени недопустими разходи съгласно настоящите Условия за кандидатстване, тези разходи няма да се финансират чрез БФП и ще се поемат като собствен принос на бенефициента.

ВАЖНО!!!

При строително ремонтни дейности, осъществени посредством процедура за инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор), след етапа на проектиране бенефициентът има задължение да обособи възникналите при проектирането недопустими разходи в отделна количествено-стойностна сметка и да я представи, заедно с основната КСС на УО на ОПРР във формат „Excel“, подписана с електронен подпис. Аналогично, в случай че допустимите разходи за СМР са разделени между БФП и допустим собствен принос по проекта, разходите, финансирани от БФП, и тези, финансирани със собствен принос, следва да бъдат представени в отделни КСС.

В случай че на етапа на кандидатстване кандидатът разполага с готов инвестиционен проект и в него се констатират недопустими разходи, същите следва да бъдат представени в отделна количествено-стойностна сметка и кандидатът следва да я представи, заедно с основната КСС на УО на ОПРР във формат „Excel“, подписана с електронен подпис. Аналогично, в случай че допустимите разходи за СМР са разделени между БФП и допустим собствен принос по проекта, разходите, финансирани от БФП, и тези, финансирани със собствен принос, следва да бъдат представени в отделни КСС.

За недопустими дейности върху част от обект/сграда бенефициентът следва да отдели в раздел 5 Бюджет като недопустими не само разходите за СМР, но и съпътстващите ги разходи (напр. разходите за проектиране, надзор, оценка за съответствието и т.н.), определени като процент спрямо разгънатата застроена площ на сградата, обект на интервенция.

13.2. Изпълнители от страна на бенефициента

Бенефициентът и неговите партньори (ако това е включено в партньорското споразумение) имат право да сключват договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител бенефициентът/партньорът прилага Закона за обществените поръчки и съответните нормативни актове по прилагането му. Избраните изпълнители не са партньори по проектите.

Управляващият орган ще осъществява предварителен контрол преди верификация на проведени процедури за възлагане на обществени поръчки на всички договори, във връзка с изпълнението на договори за БФП по ОПРР 2014-2020. В тази връзка, преди верификация на отчетени от конкретния бенефициент разходи по сключени договори с изпълнители, Управляващият орган ще извършва проверка на проведените процедури за определяне на изпълнители и сключените договори за законосъобразност, с оглед правомерно верифициране на извършените и отчетени разходи за съответната дейност.

В случай че се констатират нередности при провеждането на процедурите за възлагане на обществени поръчки или при изпълнението на договорите с изпълнителите, Управляващият орган си запазва правото да наложи финансови корекции, да откаже възстановяване на

средства или да изиска от бенефициента връщане на вече платени средства за разходите, направени в резултат на процедура, възложена и/или изпълнена по незаконосъобразен начин.

14. КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ, ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ

14.1. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ по конкретното проектно предложение ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“, детайлно описани по-долу. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

1. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1301/2013 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006,
2. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1303/2013* на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета
3. Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, приет от XLIII Народно събрание на 10 декември 2015 г. Обнародван в „Държавен вестник“, брой: 101, от дата 22.12.2015 г.
4. ПМС № 189 от юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014-2020 г.
5. Всички други закони и подзакони нормативни актове от приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство и настоящите Насоки за кандидатстване.

Разходите се считат за допустими в контекста на проектното предложение, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции, одобрени от Комитета за наблюдение и се извършват от допустим бенефициент съгласно оперативната програма, под отговорността на Управляващия орган;
2. разходите попадат в категории разходи, включени в Насоките за кандидатстване и в одобрения проект и сключения административен договор/заповед за предоставяне на финансова подкрепа;
3. изборът на изпълнител за реализираните дейности (услуги и/или доставки, и/или строителство) е извършен в съответствие с действащото национално и с европейското законодателство;
4. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности, съобразно предварително заложените в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа изисквания;

5. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
6. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
7. разходите са отразени в данъчната документация на бенефициента и могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна пътека;
8. разходите могат да се установят и проверят и са подкрепени от оригинални разходо-оправдателни документи;
9. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
10. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;
11. разходите не са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на ЕС в съответствие с чл. 65, параграф 11 от Регламент № 1303/2013, както и с други публични средства (чл.4, ал.4 от ЗУСЕСИФ);
12. разходите са необходими за изпълнението на проекта и са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 33 на Регламент № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18.07.2018 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент № 966/2012.

Период на допустимост на разходите

Разходите са допустими за финансиране, ако са направени от бенефициента и са платени между **1 януари 2014 г. и 31 декември 2023 г.**

ВАЖНО!!!

Всички разходи, извършени от бенефициента след 31.12.2023 г., по неприключили проекти не се изплащат от отпуснатата безвъзмездна финансова помощ и не подлежат на верификация, съответно възстановяване и следва да се реализират за сметка на бенефициента.

Преки допустими разходи

Преките допустими разходи по настоящата процедура, свързани с изпълнението на дейностите по проектните предложения, са обобщени в следните основни групи:

- разходи, свързани със заснемания, технически, работни и идейни проекти и с авторски надзор, финансирани от БФП - **в размер до 5% от стойността на СМР, финансирана от БФП;**

- **!!! Когато на етап кандидатстване е предвидено възлагане на инженеринг (проектиране, заедно с авторски надзор и строителство), не се прилага процентно ограничение по отношение на горепосочените разходи.**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи и експлоатационните дружества;
- разходи за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертификат за енергийни характеристики на сгради в експлоатация, обследване за установяване на техническите характеристики на сгради, технически паспорт;
- разходи за строително-монтажни работи. В рамките на общата стойност на СМР, финансирани от БФП, могат да се включат и **непредвидени разходи** за строително-монтажни работи - **в размер до 10% от стойността на СМР, финансирани от БФП;**
- **!!! При възлагане на инженеринг непредвидени разходи за СМР не се допускат.**
- разходи за строителен надзор съгласно чл.168, ал.2 от ЗУТ, финансирани от БФП – **в размер до 5% от стойността на СМР, финансирана от БФП;**
- разходи за оценка на съответствието на проектите, съгласно чл.142, ал.4 и чл.169 от ЗУТ, финансирани от БФП – **в размер до 5% от стойността на разходите за проектиране и авторски надзор, финансирани от БФП;**
- **!!! Когато на етап кандидатстване е предвидено възлагане на инженеринг (проектиране, заедно с авторски надзор и строителство), разходите за строителен надзор и оценка на съответствието на проектите, финансирани от БФП, са общо в размер до 5 % от стойността на инженеринга, финансиран от БФП, одобрена на етапа на кандидатстване от страна на УО на ОПРР.**
- разходи, свързани с въвеждането на обектите в експлоатация;
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансирани от оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение като инженерни, технически изследвания, геоложки/геодезически проучвания и други;

ВАЖНО!!!

Разходи за консултантски услуги за попълване на формуляра за кандидатстване и приложенията към него, както и разходи за външни услуги за подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки (извън екипа за организация и управление на проекта), не са допустими за финансиране по настоящата процедура.

Непреки допустими разходи:

Разходи за организация и управление (непреки разходи) до 2% от преките допустими разходи, финансирани от БФП по проекта разходи:

- разходи за възнаграждения на персонала по администриране на проекта, включително дължимите осигурителни вноски; и
- разходи за командировъчни пари (пътни, дневни и квартирни) на персонала по администриране на проекта;
- разходи за публичност (информация и комуникация), финансирани от БФП

Кандидатът следва да има предвид, че в зависимост от начина на изпълнение на дейностите за организация и управление са възможни два варианта:

Вариант 1: Изцяло външно възлагане на дейностите по организация и управление на проект на външен за бенефициента изпълнител

В този случай безвъзмездна финансова помощ и възстановима помощ се предоставят само под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 на ЗУСЕСИФ - възстановяване на действително направени и платени допустими разходи заедно с принос в натура, когато е приложимо.

Когато изпълнението на дейността по организация и управление на проекта се планира да бъде възложено ИЗЦЯЛО на външен за бенефициента изпълнител, кандидатът трябва да посочи планираните стойности за възнаграждения на екипа и за командировки (ако е приложимо) по проекта в раздел 5 „Бюджет“ от формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020 в бюджетен ред „Разходи за възнаграждения и командировъчни на персонала при външно възлагане“, а разходите за публичност в бюджетен ред „Разходи за публичност при външно възлагане“. Разходите за организация и управление (възнаграждения на екипа по проекта, командировъчни, и разходи за публичност), финансирани от БФП по проекта, не трябва сумарно да надвишават 2% от стойността на общите преки допустими разходи, финансирани от БФП по проекта.

*Вариант 2: Бенефициентът изпълнява дейностите по организация и управление на проекта, като **не извършва изцяло възлагане на дейностите по организация и управление на проекта на външен изпълнител***

В този случай безвъзмездна финансова помощ и възстановима помощ за разходи за организация и управление, в т.ч. и разходите за публичност, се предоставят само под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 на ЗУСЕСИФ - финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи, приложена към допустимите преки разходи. Формата, указана в чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕСИФ, съгласно ПМС № 189/2016 г., се прилага за разходи съгласно *Националната методология за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове* (Националната методология за опростени разходи⁸), вкл. за организация и управление и други разходи, като разходи за публичност и др., като не се вземат предвид категориите разходи, които са посочени като недопустими по тази процедура.

Когато изпълнението на дейността по организация и управление на проекта се планира да не бъде възлагана ИЗЦЯЛО на външен за бенефициента изпълнител, кандидатът трябва да заложи разходите за организация и управление, в т.ч. и разходите за публичност в раздел 5 „Бюджет“ от формуляра за кандидатстване в ИСУН 2020 в бюджетен ред „**Непреки разходи по чл. 55, ал.1, т.4 от ЗУСЕСИФ (възнаграждения на екипа по проекта, командировъчни и разходи за публичност)** като обща стойност, **в размер на точно 2% от стойността на общите преки допустими разходи, финансирани от БФП по проекта**. При избор на този подход за изпълнение на дейността в бюджетен ред „*Непреки разходи по чл. 55, ал.1, т.4 от ЗУСЕСИФ (възнаграждения на екипа по проекта, командировъчни и разходи за публичност)* се включват

⁸ Националната методология предвижда конкретният процент на единна ставка да определя размера на разходите за организация и управление, които са непреки разходи, свързани с възнагражденията на персонала по администриране на проекта - ръководител на проект, технически сътрудник, счетоводител и друг експертен или технически персонал, както и административните разходи, свързани с управлението на проекта, посочени за допустими в документите по чл. 26, ал. 1 ЗУСЕСИФ.

всички непреки разходи за дейността – възнаграждения на екипа по проекта, командировъчни и разходи за публичност.

При въвеждането на информацията в ИСУН 2020, в колона „БФП“ от раздел 5. „Бюджет“ кандидатът следва да заложи стойност на непреките разходи в размер на точно 2% от стойността на общите преки допустими разходи, финансирани от БФП по проекта. **НЕ Е ДОПУСТИМО ДА СЕ ВЪВЕЖДАТ ДРУГИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ПОДРЕДОВЕ КЪМ ТОЗИ БЮДЖЕТЕН РЕД.**

Определеният конкретен процент на единната ставка (2%) за размера на сумите за финансиране на непреките разходи се прилага към допустимите преки разходи по проекта, които включват и разходите за ДДС, финансирани от БФП. В определянето на размера на сумите за финансиране на дейности за организация и управление на проекта, в т.ч. и публичност, не влизат преките разходи за договори за изпълнение или разходи за ресурси, предоставени от други източници, различни от БФП по процедурата, както и собственият принос на кандидата.

При попълване на формуляра за кандидатстване, раздел 7. План за изпълнение / Дейности по проекта кандидатът задължително посочва как ще изпълни дейността по организацията и управлението на проекта и за публичност.

ВАЖНО!!!

Максималните стойности по отделните разходи, посочени по-горе, са с ДДС.

Разходите за възнаграждения трябва да се отчитат само и единствено в Раздел III. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ на бюджета.

При условие, че дейността по управлението на проект се възлага на външни за бенефициента лица и цената на извършваната услуга попада в стойностните граници, посочени в ЗОП, за бенефициента ще възникне задължение за спазване съответните разпоредби на ЗОП. Във връзка с указания на дирекция "Централно координационно звено" към МС относно прилагане на Закона за обществените поръчки в случаите когато бенефициентът предвижда възлагане на дейности по управление или изпълнение на проект на лице, с което не е в трудово или служебно правоотношение, включително и когато лицето е било обект на оценка, следва да се има предвид че:

В този случай бенефициентът следва да приложи ЗОП с оглед обстоятелството, че лицето не е в трудово или служебно правоотношение с него и по този начин не е налице предвиденият в чл. 49, ал. 3 от ЗУСЕСИФ фактически състав, въз основа на който се изключва приложимостта на ЗОП.

Ако дейностите по управление на даден проект се изпълняват от служители на конкретния бенефициент, за него не възниква задължение за провеждане на процедура по ЗОП, тъй като изпълнението се извършва в самата организация.

ВАЖНО!!!

За всеки разход, включен в Раздел „Бюджет“ от формуляра за кандидатстване, кандидатът следва да представи детайлна разбивка на остойността по количество и единична цена за отделните видове разходи, както и информация дали предвидените разходи са реалистични и съответстват ли прогнозните стойности на пазарните цени.

За целите на проверката кандидатът следва да представи обосновка на предвидените разходи, в която се посочва въз основа на какви документи, анализи или проучвания са остойностени разходите и/или каква информация/минимални технически и/или функционални характеристики/ данни/ показатели /оферти/ извлечение от каталог на производители/ доставчици и/или проучване в интернет са ползвани при остойносттаването. При позоваване на оферти, се прилага копие на офертите; при позоваване на извлечение от каталог на

производители/доставчици се прилагат извлеченията или се посочват съответните линкове, където са достъпни каталозите.

Пример: За обосновка на това как са формирани стойностите на видовете СМР следва да бъдат представени, например анализ на единични цени или информация за цена на квадратен метър на база предишен опит с позоваване на конкретни проведени обществени поръчки или информация от Справочник за цените в строителството и т. н. От представената информация следва да става ясно как точно е формирана общата стойност на КСС.

Заложените в бюджета разходи за СМР следва да съответстват на стойностите в съответните КСС.

В обосновката следва да бъде представена детайлна информация за всеки конкретен разход от бюджета на проектното предложение, като всяка информация следва да бъде подкрепена със съответния доказателствен материал в съответствие с гореописаното.

За разходите, които са предвидени да са по единна ставка не се предоставя информация за начина на остойностяване!!!

Специфични допустими разходи:

Невъзстановимият данък добавена стойност е допустим разход, съгласно Указание на министъра на финансите ДНФ №3/23.12.2016 г. за третиране на данъка върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г. (**Приложение И към Условието за кандидатстване**).

Бенефициентът определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл.97а, чл.99 и чл.100, ал.2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т.2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата процедура са предназначени за:
  - ✓ извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
  - ✓ безвъзмездни доставки на стоки и/или услуги, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето (чл. 3, ал. 5, т. 1 и т. 2 от ЗДДС)
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата процедура, не е на лице на основание чл.70, ал.1, т.4, 5 от ЗДДС.
5. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и е приложил разпоредбите на чл.71а и чл. 71б от ЗДДС, в сила от 1 януари 2017 г.

ВАЖНО!!!

В случай на проекти за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради ще бъде извършвана индивидуална проверка за допустимост на разходите за ДДС за всеки самостоятелен обект, собственост на общината бенефициент.

В общия случай ДДС е невъзстановим разход по проектите (допустим за финансиране с БФП по ОПРР), тъй като при изпълнението на проектите общините извършват безвъзмездни доставки. При все това са възможни следните изключения:

2.1. Самостоятелни обекти, собственост на общините бенефициенти, предоставени за ползване на **физически лица за жилищни нужди**:

ДДС е невъзстановим, тъй като в общия случай това е освободена доставка съгласно глава четвърта от ЗДДС (Закона за ДДС). Въпреки това, общините могат да се възползват от изключението по чл. 45, ал.7 от ЗДДС и да начислят данък при отдаването под наем. В този случай на основание чл. 69, ал.1, т.1 от ЗДДС ще възникне право на приспадане на данъчен кредит (ДДС за съответния самостоятелен обект е недопустим за финансиране по ОПРР), предвид факта че получените стоки и услуги са предмет на последващи облагаеми доставки.

2.2. Самостоятелни обекти, собственост на общините бенефициенти, предоставени за ползване на **физически лица за нежилищни нужди**:

ДДС за съответния самостоятелен обект е възстановим и съответно недопустим за възстановяване по ОПРР.

2.3. Самостоятелни обекти, собственост на общините бенефициенти, предоставени за ползване на **юридически лица**:

ДДС за съответния самостоятелен обект е възстановим за общината и съответно недопустим за възстановяване по ОПРР.

За сградите, в които няма самостоятелни обекти със стопанско предназначение, собственост на общината бенефициент, ДДС е допустим за финансиране с БФП по ОПРР.

За целите на проверката общините следва да представят информация в поле „Описание на обектите на интервенция във връзка с определяне на приложимите правила в областта на държавните помощи“ на раздел 11 от формуляра за кандидатстване като посочат кои са самостоятелните обекти, собственост на общината, в сградите, обект на интервенция и какво е тяхното предназначение. За обектите, предоставени за ползване за жилищни нужди на физически лица, следва да се представи декларация, копие от сключения договор за наем и извадка от дневника за продажбите за последния данъчен период, от който да е видно има ли начислен ДДС върху приходите от наем за съответния обект.

14.2. Недопустими разходи

Недопустими разходи по настоящата процедура са недопустимите разходи съгласно:

1. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1301/2013 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006,
2. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1303/2013* на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета;
3. разпоредбите на ПМС № 189 от юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014-2020 г:
  - разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;
  - глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
  - комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;

- данък върху добавената стойност, освен когато не е възстановим;
- закупуване на дълготрайни материални активи - втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти;
- лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездна финансова помощ, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разноските за финансови трансакции;
- сградни водопроводни и канализационни отклонения, електропроводи, топлопроводи и газопроводи до точка на присъединяване в имота и довеждаща инфраструктура, които не са собственост на бенефициента;
- разходи, които не са посочени като допустими по настоящата процедура.

ВАЖНО!!!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от бенефициента недопустими разходи не подлежат на верификация.

15. ПРИЛОЖИМ РЕЖИМ НА МИНИМАЛНИ/ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

15.1. Общи положения

Предоставянето на публичен ресурс, в това число безвъзмездна финансова помощ от ОПРР трябва да е съобразено с правилата за държавни помощи, като се отчита принципната недопустимост на държавните помощи и възможните хипотези на съвместимост, които Договорът за ЕС, Регламентите и националното законодателство предвиждат.

Бенефициентите по настоящата процедура за предоставяне на БФП са длъжни да спазват законодателството в областта на обществените поръчки и държавните помощи и да не допуснат средствата, получени по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, да бъдат предоставени на трети лица в нарушение на режима на държавни помощи.

Предоставянето на държавна/минимална помощ, която не отговаря на всички изисквания на приложимия режим по държавните/минималните помощи, представлява неправомерна държавна помощ/незаконносъобразна минимална помощ, което от своя страна е основание за нейното възстановяване от получателя на помощта. Отговорността за възстановяването на такива помощи е на администратора на помощта.

Дефиниции и подробни указания относно прилагането на режима на държавните помощи и произтичащите от това задължения и отговорности за бенефициентите на настоящата процедура по ОПРР, свързани с прилагане на законодателството в областта на държавните помощи са представени детайлно в **Приложение О1 „Приложими режими по държавни помощи при предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020“**.

Проверката за съответствие на проектните предложения с приложимия режим следва **да бъде извършена предварително от страна на бенефициентите** съгласно **Приложение О2**

„Указания за оценка на съответствието на проектните приложения с приложимия режим по държавни помощи по Приоритетна ос 2 на ОПРР“ за всеки отделен обект на интервенция. Критериите за проверка съгласно Приложение О2 ще бъдат прилагани от УО на ОПРР при оценката на проектните предложения.

В рамките на настоящата процедура са възможни само две хипотези на съответствие с приложимия режим: **БФП може да се отпуска или в режим „непомощ“, или в режим на „минимална помощ“**, както е обяснено по-долу.

Съгласно Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз⁹ (Известието) публичното финансиране на инфраструктура попада в приложното поле на правилата за държавните помощи доколкото инфраструктурата се ползва за изпълнение на стопански дейности. Според пар. 203 от Известието публичното финансиране на инфраструктура, която не е предназначена за търговска експлоатация, по принцип е изключено от прилагането на правилата за държавна помощ.

Съгласно т. 207 от Известието в случай на смесено ползване на инфраструктурата, *„нейното финансиране може да попадне изцяло извън правилата за държавните помощи, при условие че стопанското използване остава само спомагателно, т.е. дейност, която е пряко свързана и необходима за експлоатацията на инфраструктурата или неразривно свързана с нейната основна нестопанска употреба. Следва да се приеме, че това е така, когато стопанските дейности използват същите производствени фактори като първичните нестопански дейности, например материали, оборудване, труд или дълготрайни активи. Обхватът на спомагателните стопански дейности трябва да остава ограничен спрямо капацитета на инфраструктурата¹⁰. Освен това Комисията счита, че публичното финансиране, предоставено за обичайни съоръжения (например ресторанти, магазини или платен паркинг) на инфраструктурата, които се използват почти изключително за нестопанска дейност, обикновено не оказва влияние върху търговията между държавите членки, тъй като тези обичайни съоръжения е малко вероятно да привлекат клиенти от други държави членки и тяхното финансиране е малко вероятно да окаже повече от пренебрежим ефект върху трансграничните инвестиции или установяване.“*

Инфраструктурата, обект на интервенции в рамките на настоящата процедура **в общия случай е с нестопанско предназначение**, тъй като финансираните сгради са собственост на публични органи, които ги използват за осъществяване на своите обичайни (властнически) функции. Същевременно, предвид спецификите на малките населени места (каквито са допустимите общини), в административните публични сгради често част от помещенията се ползват по стопански начин – в тях са разположени дребни по размер стопански обекти, които не служат за изпълнение на властническите функции на администрациите (например магазини, заведения, пощенски офиси, малки лекарски практики). УО на ОПРР приема, че наличието на такива съоръжения няма да промени характера на финансираната инфраструктура, ако помещенията, които не се ползват за осъществяване на обичайните дейности на администрациите, са ограничени по размер и заемат само малка площ от общата площ на сградите. В тази връзка и в съответствие с цитирания по-горе пар. 207 от известието, **мерките за енергийна ефективност на такива сгради ще попаднат извън обхвата на правилата по държавните помощи, в случай че помещенията, ползвани за стопанска дейност не надвишават 20% от общата разгъната площ на сградата.**

ВАЖНО!!!

В случай че площта на стопанските обекти превишава 20% от площта на сградата обект на интервенция, нито едно от тези помещения няма да бъде финансирано с БФП.

⁹ 2016/C 262/01

¹⁰ Използването на инфраструктурата за стопански цели може да се счита за спомагателно, когато заделяният всяка година капацитет за тази дейност не надхвърля 20 процента от общия годишен капацитет на инфраструктурата.

В анализа по типове интервенции по-долу е обяснено кога и защо финансирането на конкретен вид инфраструктура попада извън правилата за държавните помощи (режим „непомощ“ и кога следва да се съобрази с тези правила и, съответно, попада в режим „минимална помощ“. Проектни предложения, които не могат да попаднат в една от двете категории – „непомощ“ или „минимална помощ“ няма да бъдат финансирани с БФП.

В рамките на настоящата процедура, ако предложените в проектното предложение интервенции попадат в режим „минимална помощ“, са възможни следните хипотези:

- Проектното предложение е за дейности, чийто обект е сграда, общинска собственост. В този случай, общината е бенефициент по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и, ако тя експлоатира сградата, е краен получател на помощта. Администратор на помощта е Управляващият орган съгласно дефиницията на чл. 9, ал. 4 от Закона за държавните помощи (ЗДП).
- Проектното предложение е за дейности, чийто обект е сграда, която е собственост на трети лица, например държавна собственост (само за административни сгради) или частни лица (само за жилищни сгради). В този случай бенефициентите по настоящата процедура са администратори на помощта, тъй като те планират и управляват предоставянето на подкрепа към крайните получатели.

В случай на предоставяне на минималната помощ на части, същата подлежи на скотиране към момента на предоставяне на помощта. Скотирането се извършва чрез прилагане на следната формула: $PV = FV/(1+i)^t$, където PV е скотирана стойност, FV е реална стойност, i е лихвеният процент¹¹, а t – периода на изпълнение в години.

Бенефициент, който се явява администратор на държавна помощ е длъжен да осигури пълно съответствие с приложимия режим по държавни помощи съгласно описаното по-горе, както и да изпълни задълженията си на администратор, произтичащи от Закона за държавните помощи или други нормативни актове.

ВАЖНО!!!

Наличието на минимална помощ в обхвата на проектното предложение се отразява в бюджета на проектното предложение (Раздел 5 от формуляра за кандидатстване в системата ИСУН 2020) само в случай, че администратор на помощта е УО на ОПРР, а получател на минималната помощ е бенефициентът. Когато предоставянето на БФП от страна на УО на ОПРР не представлява минимална помощ с получател общината бенефициент, всички разходи в Раздел 5 се записват в редове с описание „фонд: ЕФРР, режим на финансиране: Неприложимо, допустим“.

Бенефициентите трябва да имат предвид, че законодателството в областта на държавните помощи е с широк обхват и наличието на държавна помощ по определена процедура за БФП често е въпрос на тълкуване на отделни документи и въпрос на специфика на законодателството в конкретния сектор. Поради тази причина настоящите насоки имат за цел да улеснят бенефициентите по програмата при планирането, разработването и изпълнението на проектите, финансирани по ОПРР, но не изчерпват всички възможни случаи и нормативни документи.

¹¹ Приложимите лихвени проценти са налични на адрес http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

15.2. Приложими правила за държавни помощи по видове интервенции

В зависимост от предвижданите за финансиране видове дейности изпълнението на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ може да съдържа елементи на държавна помощ, както следва:

I. Интервенции върху многофамилни жилищни сгради

По отношение на интервенциите върху многофамилни жилищни сгради общината отговаря за цялостното техническо и финансово администриране на обновяването на сградите на своята територия.

В случаите, когато собствениците на обекти в сградите, обект на интервенция, не използват допустимите за финансиране обекти за извършване на стопанска дейност, включително, но не само: не ги отдават под наем или в тях не се извършва дейност от търговци и/или лица със свободни професии, собствениците не следва да се считат за получатели на държавна и/или минимална помощ (помощ "de minimis") и БФП по проекта попада в режим „непомощ“.

При наличие на самостоятелни обекти в сградата, които се използват за извършване на стопанска дейност, както и в случаите на отдаване под наем или извършване на дейност от търговци и/или лица със свободни професии, собствениците на тези обекти ще се третират като получатели на минимална помощ (**de minimis**)¹² съгласно Закона за държавните помощи. В тези случаи мярката следва да се реализира съгласно схема за минимална помощ в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на ЕС към помощта de minimis (ОВ L 352 от 24.12.2013 г.), съгласно който максималната стойност на помощта, предоставена за период от 3 години на едно и също предприятие (съгласно чл. 2, пар. 2 от Регламента), не може да надвишава 200 хил. евро, а по отношение на автомобилните превози за чужда сметка или срещу възнаграждение – 100 хил. евро. **Същият принцип се прилага и когато част от самостоятелните обекти в сградата са държавна или общинска собственост и в тях се осъществява стопанска дейност (включително отдаване под наем).** При наличие на самостоятелни обекти в сградата, в които се упражнява стопанска дейност, но общият размер на помощта надхвърля допустимия размер на минимална помощ, собствениците ще заплащат на общината съответната част от разходите за обновяването на приспадащите им се общи части и разходите за дейностите в съответния самостоятелен обект.

Общината трябва да намери механизъм, така че отделните крайни получатели на помощта да поемат съответните задължения за запазване на неикономическия характер на дейността, както и за възстановяване на финансовата подкрепа, ако същата се окаже недопустима държавна помощ.

Общината следва да създаде механизъм за контрол и гарантиране изпълнението на мярката, така че във всеки един момент да може да бъде доказано, че разходването на средствата, отпуснати по настоящата процедура, отговарят и не противоречат на действащото национално и европейско законодателство в областта на държавните помощи. Минималните изисквания към механизмите за контрол, които общината следва да въведе, съобразно индивидуалните специфики на организацията на работа в същата са представени в **Приложение ОЗ „Условия**

¹² „Минимална помощ“ е помощта, която не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея поради своя минимален размер, както е дефинирано в действащия Регламент на ЕО относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз по отношение на минималната помощ (Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15.12.2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ (ОJ, L 379 от 28.12.2006 г., променен ОJ, L 201 от 04.08.2011 г.)) и Регламент (ЕО) № 1860/2004 на Комисията относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност относно минималната помощ в областта на земеделието и рибарството. Считано от 1.1.2014 г. Регламент (ЕС) № 1998/2006 на Комисията от 15.12.2006 г. се заменя от Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г., съответно Регламент (ЕО) № 1860/2004 на Комисията се заменя с Регламент (ЕС) №1535/2007 и Регламент (ЕС) №1408/2013 г.

за предоставяне на минимални помощи при изпълнение на проекти за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради по приоритетна ос 2 на ОПРР“.

ВАЖНО

Разходите за всеки самостоятелен обект със стопанско предназначение следва да бъдат изчислени отделно по модела на Приложение В3 „Разходи за самостоятелен обект със стопанско предназначение“. Редът за попълване на Приложение В 3 е описан в Приложение 1.1 към Приложение ОЗ от Насоките за кандидатстване.

II. Интервенции върху административни сгради на държавната и общинската администрация:

По отношение на интервенциите за енергийна ефективност в административни сгради, предвид че те не се използват за изпълнение на стопанска дейност, общините и техните партньори (държавни институции) действат в качеството си на публични органи и не представляват предприятия по смисъла на чл. 107 от Договора за функциониране на ЕС. В тези случаи **безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура не представлява държавна помощ**, тъй като служи за изпълнението на публичните правомощия на съответните органи.

Съгласно пар. 18 от Известието *„Доколкото един публичен субект упражнява стопанска дейност, която може да бъде отделена от упражняването на публични правомощия, въпросният субект действа като предприятие по отношение на посочената дейност. Обратно, ако тази стопанска дейност не може да бъде отделена от упражняването на публични правомощия, извършваните от въпросния субект дейности като цяло остават свързани с упражняването на публични правомощия и следователно не попадат в понятието „предприятие“.*

С оглед на посоченото, за да попадне извън приложното поле на правилата за държавните помощи, административната сграда трябва да се ползва съобразно основното си нестопанско предназначение (за изпълнение на обичайните функции на съответната публична администрация, настанена в нея) или, в случай на смесено ползване, стопанското използване остава само спомагателно съгласно изискванията на пар. 207 от Известието. В допълнение, както вече беше изяснено в т. 15.1 „Общи положения“ от настоящия раздел, предвид факта, че в административните сгради в по-малките населени места често са разположени заведения или магазини, мерките за енергийна ефективност в този вид инфраструктура ще попаднат извън обхвата на правилата по държавните помощи, в случай че помещенията, ползвани за стопанска дейност не надвишават 20% от пространствения капацитет на сградата.

При неизпълнение на изискванията на Известието безвъзмездна финансова помощ може да се предостави единствено под формата на минимална помощ в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на ЕС към помощта de minimis (ОВ L 352 от 24.12.2013 г.), съгласно който максималната стойност на помощта, предоставена за период от 3 години на едно и също предприятие (съгласно чл. 2, пар. 2 от Регламента), не може да надвишава 200 хил. евро, а по отношение на автомобилните превози за чужда сметка или срещу възнаграждение – 100 хил. евро. Приложимите разпоредби на Регламент (ЕС) №1407/2013 са описани в **Приложение О4 „Условия за предоставяне на минимални помощи по приоритетна ос 2 на ОПРР в съответствие с Регламент (ЕС) №1407/2013“.**

III. При интервенции върху публични общински сгради от социалната инфраструктура

С БФП по настоящата процедура ще се финансира единствено съществуваща инфраструктура, предназначена за предоставяне на социални услуги съгласно Закона за социалното подпомагане, която е 100% общинска собственост.

Осигуряването на услугите е задължение на общината: съгласно чл. 18а от ЗСП отговорни за управлението и предоставянето на социални услуги, делегирани от държавата дейности и местни дейности, са общините. Този факт е от изключително значение, от гледна точка на предоставената възможност на общините да развиват и управляват услугите въз основата на конкретните потребности на населението на общината от определени услуги. В случая общините не изпълняват икономическа дейност, а действат в качеството им на публични органи, които провеждат социалната политика на своята територия. Като такива за тях възниква задължението да планират, управляват и определят какви социални услуги да се предоставят на тяхната територия на местно ниво (в съответствие със Закона за социалното подпомагане и Правилника за неговото прилагане) и да осигурят предоставянето им в съответствие с националните приоритети. Безвъзмездната финансова помощ за изпълнението на тази група мерки се предоставя на общините в качеството им на публични органи, отговорни за управлението и организирането на социалните услуги на тяхната територия и в тази връзка подпомагането от страна на УО на ОПРР към общините бенефициенти по процедурата не представлява държавна помощ.

Оператор на инфраструктурата могат да бъдат общините или други регистрирани доставчици на социални услуги. В тази връзка е необходимо да се прецени доколко ползването на финансираната по ОПРР инфраструктура за целите на предоставяне на социалните услуги попада в обхвата на правилата по държавните помощи. Следва да се има предвид, че съгласно т.93 от Известието, използването и придържането към процедурите, предвидени в директивите за възлагане на обществени поръчки, може да се счита за достатъчно за гарантиране на спазването на принципите за състезателност, прозрачност, недискриминационност и безусловност на тръжните процедури и в тази връзка ако социалните услуги са възложени в съответствие с директивите за възлагане на обществени поръчки финансирането за тях, включително финансираната по ОПРР инфраструктура ще попадне извън обхвата на правилата по държавните помощи.

Същевременно следва да се отчете специфичния характер на социалните услуги, които в голямата си част се явяват делегирани от държавата дейности, нямат търговски характер, не целят генериране на печалба и се подчиняват на специални правила и изисквания съгласно ЗСП. С оглед на това и вземайки предвид обстоятелството, че същите се отнасят към специален надзорен режим (от АСП) с оглед общественото значение и спецификата на услугите същите не са съотнесени към Закона за обществените поръчки, защото последният не може да отчете специфичния характер на услугите и необходимостта от специален контрол. В тази връзка правилата за възлагане на социалните услуги са подробно описани в ЗСП и Правилника за прилагането му.

Съгласно чл. 18а, ал. 1 от ЗСП социалните услуги на територията на съответната община, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, се управляват от кмета на общината, който отговаря за спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги. Решението дали конкретна социална услуга, която представлява делегирана от държавата дейност, ще се извършва от самата община или от друг регистриран доставчик на съответната услуга също е в правомощията на кмета на общината: възлагането на делегираните от държавата дейности на други доставчици на услуги (вписани в регистъра на АСП) се осъществява от Кмета на общината **само чрез конкурс** или по договаряне при единствен кандидат (чл. 18а, ал. 3 от ЗСП).

Процедурата по възлагане на услугите и условията за оповестяване и провеждане на конкурса са стриктно регламентирани в чл. 37 и следващите от ППЗСП. В случай на възлагане на услугата на друг регистриран доставчик кметът на общината е длъжен да предостави на доставчика целия размер на финансовите средства, съставляващи финансовия стандарт за съответните делегирани от държавата дейности, в рамките на сроковете, в които се осъществява предоставянето на субсидиите от държавния бюджет (чл. 18а, ал. 7 от ЗСП).

Предоставянето на инфраструктурата от страна на общините към доставчиците на социални услуги няма да представлява държавна помощ, ако услугата е възложена в съответствие с изискванията на Известието за възлагане чрез **състезателна, прозрачна, недискриминационна и безусловна процедура**. Съгласно т. 89 от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107 (1) от ДФЕС, ако продажбата и закупуването на активи, стоки и услуги се извършват по **състезателна, прозрачна, недискриминационна и безусловна тръжна процедура** в съответствие с принципите на ДФЕС относно обществените поръчки, може да се допусне, че тези сделки съответстват на пазарните условия, ако за подбора на купувача или продавача са използвани подходящите критерии, посочени в т. 95 и 96 от Известието. По долу в текста е представен анализ за съответствие на правилата за възлагане на услугите (съгласно ЗСП и ППЗСП), от който бенефициентите могат да се възползват по своя преценка. Въз основа на този анализ УО на ОПРР приема, че финансирането на инфраструктурата на нивото на оператора ще попада извън обхвата на правилата по държавните помощи, ако услугата е възложена в съответствие със ЗСП и ППЗСП. Въпреки това бенефициентът носи цялата отговорност за осигуряване на пълно съответствие с правилата по държавните помощи при възлагането на услугите.

В допълнение, ако услугата не е възложена чрез цитираната процедура, следва да се провери дали конкретната услуга представлява икономическа или неикономическа дейност и да се определи приложимия режим по държавните помощи. Предвид факта, че УО на ОПРР няма отношение към възлагането и финансирането на услугите, които се предоставят в инфраструктурата, предмет на интервенции, преценката дали конкретна услуга представлява икономическа или неикономическа дейност, както и определянето на приложимия режим по държавните помощи **е отговорност на съответния орган, финансиращ услугите**. Финансиращ орган на социалните услуги могат да бъдат както общините бенефициенти, така и държавата (в случай на социални услуги, които представляват делегирани от държавата дейности). В тази връзка е необходимо да се има предвид следното:

ВАЖНО

В случай на проектни предложения за енергийна ефективност на общинска социална инфраструктура със сключването на административен договор Бенефициентите по настоящата процедура поемат задължение при ползването/предоставянето за ползване на финансираната инфраструктура да осигурят съответствие с правилата в областта на държавните помощи.

Ако по отношение на финансирането на услугата не може да се изключи наличието на държавна помощ в съответствие с описаното в т. 5 от Приложение О1, съответствие с правилата по държавните помощи може да се осигури чрез възлагане на услугите в съответствие с изискванията на *Решение на Комисията от 20 декември 2011 година относно прилагането на член 106, параграф 2 от ДФЕС за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ, L 7 от 11.01.2012 г.)*. В този случай стойността на финансираните интервенции по процедурата следва да намери подходящо отражение при определянето на размера на компенсацията за предоставянето на услугата.

Анализ за съответствие на процедурата по възлагане на социалните услуги съгласно ЗСП и ППЗСП с изискванията на Известието за състезателна, прозрачна, недискриминационна и безусловна тръжна процедура

В случай на възлагане на услугите предоставянето на средствата от страна на общините към доставчиците на социални услуги няма да представлява държавна помощ, ако са изпълнение изискванията на Известието за възлагане чрез **състезателна, прозрачна,**

недискриминационна и безусловна процедура. Съгласно т. 89 от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107 (1) от ДФЕС, ако продажбата и закупуването на активи, стоки и услуги се извършват по състезателна, прозрачна, недискриминационна и безусловна тръжна процедура в съответствие с принципите на ДФЕС относно обществените поръчки, може да се допусне, че тези сделки съответстват на пазарните условия, ако за подбора на купувача или продавача са използвани подходящите критерии, посочени в т. 95 и 96.

Състезателна е процедура, в която могат да участват всички заинтересовани и отговарящи на условията кандидати. В случая с възлагането на социалните услуги процедурата е състезателна: обявява се конкурс, в който могат да участват всички заинтересовани и отговарящи на условията кандидати.

Процедурата е **прозрачна**, ако отговаря на следните критерии: достъпност на информацията, достатъчно време за заинтересованите участници и яснота на критериите за подбор и възлагане. При възлагането на социалните услуги тези критерии са изпълнени: публикува се обявление за конкурса поне в един национален и един местен всекидневник най-малко 45 дни преди датата на провеждане на конкурса. Предварително са определени условията за участие и изискванията към участниците, спецификата на предоставяните социални услуги, финансирането и начинът на предоставяне на средствата, документите за участие, датата, часът и начинът на провеждане на конкурса, крайният срок и мястото за подаване на документите, крайният срок за обявяване на резултатите от конкурса, начинът на оценяване и други специфични условия. Въз основа на това може да се направи изводът, че процедурата е прозрачна.

Недискриминационна е процедура, при която критериите са обективни, определени преди започване на процедурата, и при която всички участници се третират равнопоставено. За да се гарантира равнопоставено третиране, критериите за възлагане на договора трябва да позволяват участниците да бъдат оценявани и сравнявани обективно.

Критериите, по които се оценяват участниците в конкурса съгласно Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане са следните:

- съответствие на кандидата на предварително обявените условия;
- опит на кандидата в предоставянето на социални услуги и търговска репутация;
- работен капацитет на кандидата и квалификация на кадрите;
- финансова стабилност на кандидата;
- представена от кандидата програма за развитие на социалните услуги;
- други изисквания.

Изброените критерии са обективни, защото са пряко свързани с предмета на възлагане и са нормативно определени от държавата (изрично са посочени в ППЗСП).

Съгласно Известието търг за продажба на активи, стоки и услуги е **безусловен**, когато потенциалният купувач е свободен да ги придобива и използва за собствените си цели, независимо дали упражнява някои дейности. При условие да се поемат задължения различни от произтичащите от общото национално право или от решение на планиращите органи, които задължения частен продавач не би поставил, търгът не може да се счита за безусловен. В случая с делегираните от държавата социални услуги изискванията към услугите и задълженията на доставчиците са разписани в ППЗСП. В допълнение за изпълнението на услугите се издават методически ръководства и указания, утвърдени от изпълнителния директор на АСП, както и функционални характеристики за услугите. В тази връзка поеманите от доставчика задължения произтичат от националното право и решението на планиращите органи, следователно процедурата е безусловна.

Съгласно т. 96 от Известието, когато публичните органи купуват активи, стоки и услуги, всички конкретни условия, които се отнасят до търга трябва да бъдат недискриминационни, тясно и обективно свързани с предмета на договора и с неговите конкретни икономически цели. Те следва да позволяват най-изгодната в икономическо отношение оферта да съответства на пазарната стойност (на доставчика да се осигури не повече от нормалната възвращаемост). В случай на делегирани от държавата дейности цената се определя на разходопокривен принцип всяка година – на базата на аналитични данни от АСП и общините работна група под ръководството на Министъра на труда и социалната политика изготвя предложение за единните разходни стандарти, което се одобрява от Министерство на финансите и стандартите се приемат от Министерски съвет с постановление. Съгласно информация, предоставена от МТСП доставчиците на социални услуги не генерират печалба, т.е. изискванията по т. 96 са изпълнени.

Бенефициентите са длъжни да спазват законодателството в областта на обществените поръчки и държавните помощи и да не допуснат средствата, получени по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, да бъдат предоставени на трети лица в нарушение на режима на държавни помощи.

IV. При интервенции върху публични общински сгради от културната инфраструктура

По отношение на мерките за енергийна ефективност на обекти от културната инфраструктура в общия случай няма държавна помощ, тъй като сградите са собственост на общината и се използват за изпълнение на нейни присъщи обществени функции. Според разпоредбите на чл. 17 от Закона за културното наследство кметовете на общини организират и координират осъществяването на политиката по опазване на културното наследство на територията на съответната община, а общинските съвети приемат общински стратегии, съобразени с националната стратегия за опазване на културното наследство.

Сградите от културната инфраструктура обикновено са предоставени за безвъзмездно ползване на съответната културна институция – читалище, библиотека, музей, театър, галерия, културен център, концертна зала и др. културни организации, които се финансират от общините (съгласно Закона за закрила и развитие на културата общините са органи за закрила и развитие на културата и в качеството си на такива финансират общински културни организации).

В случай на финансиране на сгради общинска собственост с цел подобряване енергийната им ефективност, в които се помещава някоя от гореизброените културни организации или друга културна организация, създадена от общината, не е налице държавна помощ за общината, като бенефициент и получател на финансиране, поради следните причини:

- ✓ интервенцията е за постигане целите по енергийна ефективност и не подпомага съответната културна организация. Мерките за енергийна ефективност на сградите повишават стойността на имотите, собственост на общината. Когато тези сгради са предоставени на културните организации безвъзмездно, общината не реализира предимство в резултат на санирането на сградите.
- ✓ Мерките не целят директно подпомагане на самите културни организации и тяхната дейност, което означава, че няма интервенция, която влияе върху дейността им. Тъй като интервенциите не влияят на основната дейност на културните организации и няма предоставяне на икономическо предимство.
- ✓ Предоставянето на сгради на гореизброените културни организации от страна на държавата или общините се извършва по силата на закона и представлява изпълнение на тяхно законово задължение.

- ✓ Общината не осъществява стопанска дейност, тъй като не реализира приходи от сградите.
- ✓ Получател на финансирането, съответно ползвател на ефекта от мерките се явява собственикът на имота, а не ползвателят. Мерките нямат и не могат да постигнат като пряк ефект увеличаване на приходите на самата културна организация, поради което те не влияят на конкуренцията между тези организации и на пазара на услуги, които те предоставят. Мерките по енергийна ефективност не дават предимство на културната организация и не подобряват конкурентоспособността ѝ. Мерките за енергийна ефективност биха дали предимство на собственика на имота, ако същият осъществява стопанска дейност на пазара на имоти.

Поради гореизложеното, мерките за енергийна ефективност на общинска културна инфраструктура не представляват държавна помощ, тъй като липсва втората и третата предпоставка от теста за държавна помощ – не е налице предприятие и не е застрашена конкуренцията.

Предвид че инфраструктурата се ползва от културни организации, финансирани от държавата или общините, следва да се разгледа наличието на държавна помощ и по отношение на въпросните културни организации.

Съгласно т. 34 от Известието на комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, пар. 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз /Известието/ (2016/C 262/01) някои дейности, свързани с опазването на културното наследство могат да бъдат организирани по нетърговски начин и поради това да са от нестопанско естество. Според Комисията „дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно, преследват чисто социална и културна цел, чието естество е нестопанско. В този смисъл фактът, че от посетителите на културна институция или от участниците в културна дейност или дейност за опазване на културното или историческо наследство, в това число опазване на природата, открита за широката общественост, се изисква да плащат някаква сума, която покрива само една малка част от реалните разходи, не променя нестопанското естество на тази дейност, тъй като платената сума не може да се счита за истинско възнаграждение за предоставената услуга.“ В допълнение, според т. 36 от известието „много дейности по опазване на културното или историческо наследство обективно са незаменяеми (напр. съхраняването на обществени архиви, съдържащи уникални документи) и поради това изключват наличието на истински пазар. Според Комисията тези дейности също отговарят на критериите за нестопанско естество.“

Същевременно дейностите по опазване на културното или историческото наследство, финансирани предимно чрез такси, заплащани от потребителите или от ползвателите (например търговски изложения, кинотеатри, търговски музикални изпълнения и фестивали, художествени школи, финансирани предимно чрез такси за обучение), съгласно т. 35 от Известието следва да бъдат класифицирани като дейности от стопанско естество.

С оглед на посоченото дейността на културните организации, които се издържат със средства от общинския бюджет, представлява дейност с нестопанско естество, в случай, че услугите в тях се предоставят безплатно за потребителите или ако приходите от такси покриват ограничена част от действителните разходи. За целите на настоящата процедура „ограничена част“ от разходите представлява до 20% от размера на разходите.¹³ В тази връзка **ако общия размер на годишните приходи от такси и други стопански дейности на културните организации не надвишава 20% от годишните разходи, финансирането на тези културни**

¹³ Тъй като няма достатъчно практика на европейско ниво, ЕК не е определила каква част от размера на разходите се приема за малка/ограничена и в тази връзка държавите разполагат с относителна свобода за определянето на съответния процент. По аналогия на т. 207 от Известието за общия годишен капацитет на инфраструктурата УО на ОПРР приема, че 20% от общия годишен размер на разходите представлява малка част от тях.

организации попада извън обхвата на правилата по държавните помощи и интервенциите върху ползваната от тях инфраструктура попадат в режим „непомощ“.

За удостоверяване изпълнението на това условие бенефициентът представя копие от годишния счетоводен отчет или друга счетоводна документация на съответната културна организация, настанена в инфраструктурата, предмет на интервенции, от която е видно какви са приходите от такси и стопански дейности и какви са общите разходи за дейността на културната организация.

В случай че посоченото условие не е изпълнено, се приема че културната организация изпълнява стопанска дейност и е необходима допълнителна проверка доколко нейното финансиране попада в обхвата на правилата за държавните помощи.

Следва да се има предвид, че изключение от режима по държавни помощи представляват и мерките, които не нарушават конкуренцията. По правило се приема, че конкретна мярка за помощ нарушава конкуренцията ако помощта се отпуска на предприятие, което оперира в либерализиран сектор, на който има или би могло да има конкуренция, но съгласно т. 196 и 197 от Известието е възможно да се изключи ефект върху търговията, когато мерките имат чисто местно значение, като за конкретен пример в това отношение са посочени културни прояви и субекти, извършващи стопански дейности, които обаче е малко вероятно да привлекат ползватели или посетители от сходни оферти в други държави членки.

В общия случай общините финансират следните видове културни организации:

- 1) Читалища: те са юридически лица с нестопанска цел, които изпълняват функции в областта на културната политика, възложени им на основание Закона за народните читалища.
- 2) Библиотеки: дейността им се финансира основно от приходи, които нямат стопански характер /субсидии, такси, глоби и др./, което прави дейността им неикономическа.
- 3) Регионални музеи, финансирани от общината и общински музеи съгласно чл. 27 и 28 от Закона за културното наследство: те са културни и научни институти, които се създават, управляват, финансират, преобразуват и закриват при условията и по реда на Закона за културното наследство и на Закона за закрила и развитие на културата.
- 4) Културни институти, създадени съгласно чл. 4, ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата, чийто предмет на дейност е създаването, разпространението и опазването на културни ценности в областта на театъра, музиката, киното, аудиовизията, литературата, художествения превод, танца, цирка, пластичните изкуства, архитектурата, дизайна, фолклора, включително опазването на културно-историческото наследство.

От гледна точка на организациите, които ползват сградите – общинска собственост, следва да се има предвид, че сградите са предоставени от страна на общината за осъществяване на дейностите на културните организации. Основният обем дейности са източник на приходи за съответната културна организация. Тези организации действат на пазар, на който подобен тип услуги могат да се предоставят и от частни субекти. Действащите нормативни актове принципно допускат създаването на частни музеи, частни театри, както и други културни организации изцяло от частни лица.

Поради това, може да се приеме, че за конкретния ползвател на сградата са налице някои от основните предпоставки за наличие на държавна помощ, а именно субект, който оперира по стопански начин и конкуренция на либерализиран пазар.

За да е налице държавна помощ следва да е изпълнено и четвъртото изискване, а именно финансирането да засяга търговията между държавите-членки. При условие, че всички други предпоставки са налице, но финансирането не застрашава конкуренцията на обществения пазар, правилата за държавна помощ не се прилагат.

В конкретния случай, финансирането е насочено към градове от четвърто ниво, като основната цел на предоставянето на безвъзмездна финансова помощ е запазване на традиционните функции на малките градове – опорни центрове, свързани с предлагане на обществени услуги за своето население и населението на околните периферни райони. Видно от целите на интервенцията, мерките се очаква да окажат влияние върху местното население и местната инфраструктура с ефект най-много до околните периферни райони, които са от същото или по-ниско йерархично ниво.

В общия случай, конкретните общински културни организации са с ограничен капацитет, ползват се от местното население, не привличат и не се очаква да привлекат инвестиции или ползватели на услугите от други населени места, а още по-малко от други държави-членки. След изпълнение на мерките за енергийна ефективност, културните организации в градовете от четвърто ниво няма да подобрят потенциала си да привлекат нови ползватели на услугите.

На територията на съответното населено място, въпреки теоретичната възможност, няма други пазарни субекти, които да предлагат сходни или аналогични услуги, поради ограниченото търсене и липсата на интерес от други потребители освен на обособената територия.

Естеството на дейността на културните организации е по-скоро с цел предоставяне на услуги от базов характер, а не такива с добавена стойност. Те задоволяват минимални потребности на населението и по принцип се предоставят като резултат от изпълнението на държавна или местна политика и след подкрепа от страна на органите на публичната власт. Спецификата на дейността на културните организации предполага, че услугите им могат да се предлагат само от местни лица, които познават местната култура, езици, традиции, съответно вероятността субект от друга държава да има интерес към подобни услуги е минимална.

Културните организации по организационно-правната си форма са нестопански субекти и реализират приходи на разходо-покривен принцип. Предоставянето на услугите от тяхна страна е на минимални цени и ако се реализира печалба, то тя е пренебрежимо малка. Т.е. дори и да се приеме, че е налице пазар на услугите им, то същият не би могъл да се счита за атрактивен за подобни организации от други държави – членки.

Проектно предложение, което покрива описаните по-горе условия може да се счете за допустимо, съответно финансирането не представлява държавна помощ. За да удостовери съответствието с изискванията за липса на държавна помощ, бенефициентът трябва да представи подробно описание на културната организация, която ползва общинската сграда – обект на интервенцията, заедно с информация за:

- Естеството на дейността ѝ;
- Данни за размера на приходите и източниците на финансиране;
- Информация за капацитета на сградата – площ, съотношение на основни помещения към спомагателни, брой посетители за последната година;
- Данни за основните прояви, които тя организира и информация за характера им /местни, регионални, национални и международни/.

Ако при оценката на конкретното проектно предложение се установи, че не всички условия са налице и съответно финансирането има потенциал да засегне търговията между държавите членки, то се разглежда като държавна помощ и следва да се прецени приложимия режим.

Както беше обяснено в „Общи положения“ от настоящия раздел, „...публичното финансиране, предоставено за обичайни съоръжения (например ресторанти, магазини или платен паркинг) на инфраструктурата, които се използват почти изключително за нестопанска дейност, обикновено не оказва влияние върху търговията между държавите членки, тъй като тези обичайни съоръжения е малко вероятно да привлекат клиенти от други държави членки и тяхното финансиране е малко вероятно да окаже повече от пренебрежим ефект върху трансграничните инвестиции или установяване.“ В тази връзка дребни по размер

стопански обекти (магазини, заведения, малки лекарски практики), разположени в част от помещенията на сградата, обект на интервенция, не променят естеството на дейността, ако **не надвишават 20% от общата разгъната площ на сградата.**

Проверката за местен характер на дейността на културната организация не се прилага за библиотеки и читалища, тъй като за тези обекти на културната инфраструктура може да се докаже предварително, че попадат извън обхвата на правилата по държавните помощи, поради следните съображения:

За **библиотеките** се приема, че са в съответствие с изискванията на т. 34 и 36 от Известието, цитирани по-горе. Съгласно чл. 2 от Закона за обществените библиотеки те са културни институти, които събират, обработват, организират, съхраняват и предоставят за обществено ползване печатни и други произведения и информация, включително за книжовното и литературното културно наследство. Обществените библиотеки предоставят основни и специализирани библиотечни услуги. Съгласно Закона за обществените библиотеки предоставяните от тях основни библиотечни услуги се предоставят безвъзмездно, а специализираните библиотечни услуги се определят с тарифа на Министерския съвет, съответно с акт на общинския съвет, като постъпленията следва да остават в съответната библиотека, съответно тези дейности не се разглеждат като стопанска дейност. Чл. 7 от същия закон гласи: „Обществени библиотеки са Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий", регионалните, общинските и читалищните библиотеки.“ Видно от посоченото частни културни организации не могат да осъществяват библиотечни услуги, т.е. няма отворен пазар, а обществените библиотеки изпълняват дейности с нестопанско естество.

Читалищата също биха могли да попаднат в тази категория доколкото представляват организации с нестопанска цел и се финансират с общински субсидии. От друга страна те по закон имат право да извършват стопанска дейност, така че не може да се прави аналогия с библиотеките. Въпреки това читалищата се изключват от обхвата на правилата по държавните помощи на основание т. 196 и 197 от Известието, тъй като по закон изпълняват дейности само на местно ниво и имат чисто местно значение. Те се създават по Закона за народните читалища и се финансират като делегирани от държавата дейности. Съгласно Закона за народните читалища целите им са да задоволяват потребностите на гражданите, свързани с развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където осъществяват дейността си, запазване на обичаите и традициите на българския народ, възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание (чл. 3, ал. 1). В този смисъл читалищата предоставят услуги, насочени изключително към местното население (в конкретното населено място), като поради естеството си тези услуги не биха могли да привлекат ползватели от други държави членки.

Хипотеза на минимална помощ в случай на културна инфраструктура

В случаи, в които общината предоставя сграда за ползване от културна организация срещу наем, отдаването под наем е стопанска дейност, а общината се явява предприятие. В този случай мерките могат да бъдат финансирани само под формата на минимални помощи в съответствие с изискванията на Регламент 1407/2013, съгласно който максималната стойност на помощта, предоставена за период от 3 години на едно и също предприятие (съгласно чл. 2, пар. 2 от Регламента), не може да надвишава 200 хил. евро.

Това означава, че кумулативно финансирането за тази част от сградата, която се използва за стопанска дейност, събрано с всички други минимални помощи, получени от съответния собственик за 3 поредни бюджетни години няма да надхвърли 200 хил. евро.

Финансиране с безвъзмездна финансова помощ над този размер е недопустимо. Ако общият размер на помощта надхвърля допустимия размер на минимална помощ, общината следва да покрие със собствени средства съответната част от разходите за обновяването със стойността, надхвърляща допустимия праг на минимална помощ.

Администратор на минимална помощ с получател общината е УО на ОПРР.

Хипотеза на минимална помощ би могла да се приложи и когато крайният получател на помощта е културна организация, при която финансирането не изпълнява условията за непомощ, посочени по-горе.

Приложимите изисквания в случай на минимална помощ са описани в **Приложение О4 „Условия за предоставяне на минимални помощи по приоритетна ос 2 на ОПРР в съответствие с Регламент (ЕС) №1407/2013“**.

V. При интервенции върху публични общински сгради от образователната инфраструктура

В рамките на този приоритет са допустими инвестиции в общински училища и детски градини, т.е. само публична инфраструктура, в която не се извършва икономическа дейност. Поради това дейностите, които са допустими за финансиране не представляват държавна помощ съгласно разпоредбите на т. 2.1.5. от Съобщение на Комисията за прилагането на правилата на Европейския съюз към компенсацията, предоставена за предоставянето на услуги от общ икономически интерес¹⁴.

Инвестициите в образователна инфраструктура не представляват държавна помощ, тъй като съгласно практиката, когато обектите на интервенция са част от общественото образование, организирано в рамките на обществената образователна система, финансирано и контролирано от държавата, се счита за неикономическа дейност (предвид че допустимите обекти на интервенция по настоящата процедура са в рамките на националната образователна система и не се финансират обекти, които не са част от нея) Според съдебната практика на ЕС неикономическото естество на общественото образование по принцип не се засяга от факта, че учениците или техните родители понякога трябва да заплатят такси за обучение или записване, които подпомагат оперативните разходи на системата. Тези финансови вноски често обхващат само малка част от реалните разходи за услугата и затова не могат да бъдат смятани за възнаграждение за предоставената услуга. Следователно те не променят неикономическия характер на общообразователната услуга, която се финансира предимно с публични средства.

16. ХОРИЗОНТАЛНИ ПОЛИТИКИ

Във всяко проектно предложение в т. 11 от формуляра за кандидатстване кандидатите следва да представят информация за съответствието на проектното предложение с посочените принципи. Прилагането на заложените в проекта принципи ще се проследява на етап изпълнение на проектното предложение.

16.1. Устойчиво развитие

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с насоките за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата

Необходимо е да се опише как проектът се съгласува с политиката в областта на околната среда, дали е съобразен и допринася за целите в областта на околната среда и тези, свързани с изменението на климата. Описва се връзката, ако е приложимо, на проекта с приложимото законодателство - Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за защитените територии (ЗЗТ).

¹⁴ ОВ L 8 от 11.1.2012 г.

Задължение на кандидата е да провери дали предложеният инвестиционен проект подлежи на оценка на въздействието върху околната среда съгласно чл.81 от Закона за опазване на околната среда, като се обърне към съответните компетентни органи съгласно чл.94 от Закона за опазване на околната среда за преценка на необходимостта от ОВОС. В случай на необходимост от ОВОС, последната се изготвя и се представя към техническата документация.

Задължение на конкретния бенефициент е да провери и дали предложеният инвестиционен проект подлежи на оценка по чл.31 от Закона за биологичното разнообразие за съвместимостта на проекта с предмета и целите на опазване на защитените зони, като се обърне към съответните компетентни органи по реда на чл.7 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. В случай на необходимост от оценка за съвместимост, последната се изготвя и се представя към техническата документация.

В изпълнение на новите изисквания за интеграция на ПОС и ПИК във фондовете на Европейския съюз за програмен период 2014-2020, Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 прилага принципа на интегриране на ПОС и ПИК в процеса на програмиране чрез избора на тематични цели и инвестиционни приоритети, попадащи в областта на околната среда и климата. Конкретно, чрез своите мерки, ОПРР 2014-2020 допринася за изпълнение на следните интервенции от насоките:

Интервенция 1 „Необходими интервенции за по-добро управление на водите за постигане на по-добър екологичен статус, по-висока ефективност на този ресурс и справяне с последствията върху водите от изменението на климата“:

По Направление „По-ефективно използване на водите, вкл. екоиновации, нови технологии в областта на водите и методи в областта на оценките на състоянието, мониторинга и управлението, пречистването на водите“, ОПРР 2014-2020 г. ще има принос, когато става въпрос за мерки, които са част от ремонта и реконструкцията на сгради обект на финансиране.

Интервенция 4 „Необходими интервенции за действия по климата: енергийната ефективност и ВЕИ“:

По Направления 4.1. „Повишаване на енергийната ефективност, вкл. смяна на горивната база в: 4.1.1. публични сгради (държавни и общински), 4.1.2. в жилищни сгради и 4.1.3. в здравни и социални заведения ОПРР 2014-2020 допринася чрез приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони“.

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с документ „Анализ на риска и оценка на уязвимостта на секторите в българската икономика от измененията на климата“

Интервенциите по ОПРР 2014-2020 г. ще спомогнат за намаляване на установените в рамковия документ негативни ефекти в различни сектори в резултат на изменението на климата и ще спомогнат за изпълнението на заложените в него препоръки за адаптирането на съответния сектор към климатичните промени. Мерките за енергийна ефективност по отношение на сградния фонд ще спомогнат за адаптиране към очакваните климатични изменения и ще отговорят на нуждите за енергийно обновяване на сградния фонд, посочени в рамковия документ.

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с Насоки за интегриране на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата (ПИК) в Европейските структурни и инвестиционни фондове (Фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 - 2020 г.“)

При изпълнението на ОПРР 2014-2020 ще бъдат отразени приложимите общи и специфични критерии, които произтичат от законодателни изисквания за програмата, от Насоките за

интегриране на ПОС и ПИК в Европейските структурни и инвестиционни фондове (фаза изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 - 2020 г.), като съответните изисквания се включват в приложимите документи на съответния етап от изпълнение на програмата – насоки за кандидатстване, договори за безвъзмездна финансова помощ, указания към бенефициентите и др.

При изпълнение на ОПРР 2014-2020 ще бъдат спазени задължителните изисквания, произтичащи от Становище на МОСВ по Екологична оценка № 7-4/2013 за съгласуване на ОПРР 2014-2020 и решенията по тригодишните доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на ОПРР 2014-2020, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на програмата.

16.2. Равни възможности и недопускане на дискриминация, равенство между половете

Всички проекти по програмата, насочени към строителство, ремонт и реконструкция на сгради, включително към енергийно обновяване, следва да включват задължителна хоризонтална дейност „Подобряване достъпа за хора с увреждания”.

Предприемането на такива мерки ще повиши значително възможностите на икономически неактивното население, на хората със затруднена мобилност и осигурява съответствие с Дългосрочната национална стратегия за заетост на хората с увреждания 2011-2020 г. и с Конвенцията за правата на хората с увреждания.

Принципите на равните възможности и недискриминация следва да бъдат спазвани при подготовката и изпълнението на всички проекти, финансирани от ОПРР 2014-2020.

17. МИНИМАЛЕН И МАКСИМАЛЕН СРОК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА

Планираната продължителност на всеки проект, включително дейностите, предвидени в него, **не може да надвишава 30 месеца.**

ВАЖНО!

Кандидатът трябва да предвиди в продължителността на проектите процедури като подготовка и одобрение на техническата документация, издаване на необходимите разрешителни и съгласувателни документи (когато е приложимо), провеждане на обществени поръчки за строителство, услуга и/или доставка, процес по строителство и въвеждане в експлоатация, отчетност, окончателно разплащане към изпълнителите, подаване на искане за окончателно плащане и др.

18. РЕД ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Проектното предложение се оценява в съответствие с критериите, одобрени от Комитета за наблюдение на ОПРР 2014-2020 г. и описани в настоящите Условия за кандидатстване.

ВАЖНО!!!

Изработването, съгласуването и одобряването на техническата документация по реда на ЗУТ и подзаконовите нормативни документи е изцяло отговорност на кандидата в качеството му на Възложител. УО на ОПРР няма задължение да оценява техническата документация за съответствието ѝ с действащата нормативна уредба.

Оценката и класирането на проектните предложения по настоящата процедура се извършва от оценителна комисия, определена с акт на Ръководителя на Управляващия орган. Всички проектни предложения, подадени в рамките на крайния срок, се оценяват в съответствие с критериите и методологията за оценка на проектните предложения по процедурата, посочени в т. 19. Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка на постъпилите проектни предложения с изключение на случаите по чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ.

Оценката на проектните предложения включва:

Етап 1: Оценка на административното съответствие и допустимостта;

Етап 2: Техническа и финансова оценка.

18.1 ОЦЕНКА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ И ДОПУСТИМОСТТА

В процеса на оценка на административното съответствие и допустимостта на проектните предложения по процедурата, ще бъде проверявано дали:

- проектното предложение се отнася за обявената процедура за подбор на проекти;
- налице са всички документи, представени и попълнени съгласно изискванията, посочени в т. 21 от настоящите Условия за кандидатстване;
- въз основа на формуляра за кандидатстване и представените документи е налице съответствие на кандидатите и проектните дейности с критериите за допустимост, посочени в Условията за кандидатстване.

Само проектни предложения, преминали успешно оценка на административното съответствие и допустимостта, подлежат на по-нататъшно разглеждане и оценка.

При установяване на липса на документи и/или друга нередовност, непълноти и/или несъответствия на документите по критериите за административно съответствие и допустимост на кандидата се изпраща уведомление за установените нередовности с разумен срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. Неотстраняването им в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на конкретния кандидат. Срокът по оценяване на проектното предложение спира да тече до датата на тяхното отстраняване. В случай че след допълнителното им изискване, документите не бъдат предоставени от кандидата или са представени, но не съгласно изискванията в Условията за кандидатстване, проектното предложение се отхвърля. Отстраняването на нередовностите не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение.

След приключване на оценката на административното съответствие и допустимостта, на интернет страницата на Управляващия орган (<http://bgregio.eu/>) и в ИСУН се публикува списък на проектните предложения, които не се допускат до техническа и финансова оценка, като се посочват и основанията за недопускане. За недопускането на всеки от кандидатите, включени в списъка, се съобщава писмено. Кандидатите, чиито проектни предложения са включени в списъка, могат да подадат писмени възражения пред ръководителя на Управляващия орган в едноседмичен срок от съобщаването. Към възражението не могат да се представят нови документи, които не са били част от първоначално представеното проектно предложение и/или не са допълнени по реда на т. 21 от настоящите Условия. Ръководителят на Управляващия орган се произнася по основателността на възражението в едноседмичен срок от неговото получаване, като може да върне проектното предложение за техническа и финансова оценка или да прекрати производството по отношение на съответния кандидат.

ВАЖНО: Управляващият орган няма да разглежда повторни и/или допълнителни възражения от кандидатите, включени в списъка на проектните предложения, които не се допускат до

техническа и финансова оценка, ако са изпратени след срока по чл. 34, ал. 3 от ЗУСЕСИФ и чл. 18, ал. 4 от ПМС 162/2016 г .

18.2 ТЕХНИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ОЦЕНКА

Техническата и финансова оценка се извършва само за проектните предложения, които са преминали успешно оценка на административното съответствие и допустимостта. В случай че в процеса на техническа и финансова оценка оценителната комисия установи наличието на обстоятелства (напр. включени в проектното предложение недопустими дейности, недопустими и/или нереалистични разходи, дублиране на заложените дейности и/или разходи и др.), това може да доведе до изменение на бюджета на проектното предложение (Раздел 5 от формуляра за кандидатстване). Следва да се има предвид, че промените в бюджета не могат да доведат до увеличаване на размера на безвъзмездната финансова помощ.

Проектните предложения, получили минимум 132 точки на етап „Техническа и финансова оценка“, се класират в низходящ ред съобразно получената оценка, като за финансиране се предлагат всички проекти по реда на класирането до покриване на общия размер на бюджета по процедурата. Всички проектни предложения, които са преминали минималния праг на оценка, но за които не достига финансиране по настоящата процедура, ще формират списък с резервни проектни предложения, които може да бъдат финансирани в случай на наличие на спестен /допълнителен финансов ресурс.

Оценителната комисия може да извършва корекции в бюджета на проектно предложение в случай че при оценката се установи:

1. наличие на недопустими дейности и/или разходи;
2. несъответствие между предвидените дейности и видовете заложените разходи;
3. дублиране на разходи;
4. неспазване на заложените в Насоките за кандидатстване правила или ограничения по отношение на заложените процентни съотношения/прагове на разходите;
5. несъответствие с правилата за държавните или минималните помощи.

Корекцията не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т.1 и 2 от ЗУСЕСИФ.

Корекциите в бюджета са финалният етап от техническа и финансова оценка на проектните предложения. В случай че служебно бъдат извършени корекции в бюджета на проекта на етап техническа и финансова оценка, съблюдавайки критериите и методологията за оценка на проектните предложения, оценителната комисия ще извършва допълнително преразглеждане на критериите, върху които коригираните данни в бюджета биха се отразили. Корекции в бюджета при несъответствие между предвидените дейности (описани в Раздел 7 от формуляра за кандидатстване) и видовете заложените разходи (описани в Раздел 5 от формуляра за кандидатстване), както и при дублиране на разходи, ще се извършва след като се изиска допълнителна пояснителна информация от кандидата, ако е необходимо. Извършените корекции не могат да водят до увеличаване на размера на безвъзмездната финансова помощ, предвиден в подаденото проектно предложение или до увеличаване на първоначално присъдения брой точки, които проектното предложение е получило преди корекциите. Корекциите в бюджета не могат да водят и до невъзможност за изпълнение на целите на проекта или на проектните дейности или до подобряване на качеството на проектното предложение и нарушаване на принципите по чл. 29, ал.1, т.1 и 2 от ЗУСЕСИФ.

Извън тази проверка е възможно да бъдат установени и други обстоятелства, които да изискват допълнителна пояснителна информация или документ от кандидатите относно декларираните обстоятелства и представените документи, съгласно т. 21 от Условието за

кандидатстване. Допълнителни разяснения и документи от кандидатите могат да бъдат изисквани, като за целта ще бъде предоставян срок от една седмица от датата на изпращане на искането в ИСУН за предоставяне на допълнителни разяснения/документи, като денят на получаване на искането не се брои.

Искането ще бъде изпратено чрез Модула за електронни услуги на ИСУН 2020, за което конкретният бенефициент получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията на потребителя, подал проектното предложение в ИСУН 2020.

За дата на получаване на исканията за документи/информация се счита датата на изпращането му чрез ИСУН 2020. Кандидатът представя допълнителните разяснения и/или документи по електронен път чрез ИСУН 2020, като информацията не следва да съдържа елементи, водещи до подобряване на първоначалното проектно предложение. При непредставяне на изискваната допълнителна информация или разяснения в срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени, проектното предложение може да бъде отхвърлено само и единствено на това основание. Всяка информация, предоставена извън официално изискваната от оценителната комисия, няма да бъде вземана под внимание.

В съответствие с чл. 33, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 17, ал. 1 от ПМС №162/05.07.2016 г. оценяването на проектно/и предложение/я се извършва в срок до три месеца от датата на назначаване на оценителната комисия.

Решение за отхвърляне на дадено проектно предложение ще бъде взимано на следните основания:

- Предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условия за административно съответствие;
- Кандидатът не отговаря на условията за допустимост;
- Проектът не отговаря на условията за допустимост;
- Проектът не покрива критериите за качество (не покрива минималния брой точки);
- Не са спазени други критерии и/или изисквания, посочени в Насоките за кандидатстване;
- Кандидатите не са представили изискваната задължителна според Насоките за кандидатстване информация.

19. КРИТЕРИИ И МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Оценката се извършва в ИСУН 2020 и се документира чрез попълване на таблица, включваща следните критерии, одобрени от Комитета за наблюдение на ОПРР 2014-2020:

№	Критерии за оценка на проектно предложение	Да	Не	Н/П
	Критерии за административно съответствие и допустимост			
1.	Проектното предложение е подадено до крайния срок съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐	
2.	Проектното предложение е подадено от лицето, представляващо кандидата, или оправомощено за целите на подаване на проектното	☐	☐	

	предложение лице			
3.	В случай че за подаване на проектното предложение е оправомощено лице, различно от лицето, представляващо кандидата, има приложено за тази цел пълномощно/ заповед	☐	☐	☐
4.	Общината-кандидат е подала не повече от 3 проектни предложения по настоящата процедура	☐	☐	
5.	Всички приложими полета на формуляра за кандидатстване са попълнени с относимата информация за целите на оценката	☐	☐	
6.	Приложена е декларация от кандидата за съответствие с изискванията по процедурата	☐	☐	
7.	Приложена е декларация от партньора за съответствие с изискванията по процедурата	☐	☐	☐
8.	Приложен е документ за собственост върху недвижимия имот, обект на интервенция по проекта, от който става ясно, че недвижимият имот е общинска собственост или собственост на партньора по проекта (<i>не важи за интервенции в многофамилни жилищни сгради</i>)	☐	☐	☐
9.	Приложено е обследване за енергийна ефективност и валиден сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия за постигане на най-малко клас „С“ на енергопотребление, изготвени по реда на чл. 48 от ЗЕЕ, както и технически паспорт, изготвен по реда на глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.	☐	☐	
10.	В зависимост от степента на проектна готовност, за обектите на интервенция включени в проектното предложение е приложена следната техническа документация: 1. Технически/работен проект, <i>разрешения за строеж и подробна количествено-стойностна сметка към тях (ако за обектите има разработени технически/работни проекти към момента на кандидатстване)</i> И Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба ИЛИ	☐	☐	☐

<p>Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба ИЛИ</p> <p>Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване</p> <p>ИЛИ</p> <p>2. Идеен проект и обобщена КСС по окрупнени показатели (ако за обектите има разработени идеен проект към момента на кандидатстване)</p> <p>И</p> <p>Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба ИЛИ</p> <p>Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба ИЛИ</p> <p>Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване</p> <p>ИЛИ</p> <p>3. Обща ситуация на проекта (схема, чертеж) с обяснителна записка, заверени от главния архитект и обобщена количествено-стойностна сметка по окрупнени показатели (ако за обектите няма разработени инвестиционни проекти към момента на кандидатстване)</p> <p>И</p> <p>Писмо по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми,</p>			
---	--	--	--

	<p>проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че не е необходимо провеждане на процедура по реда на Глава втора от същата наредба ИЛИ</p> <p>Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда с характер „да не се извършва ОВОС“ или Решение по ОВОС за одобряване, съгласно чл. 18 от същата наредба ИЛИ</p> <p>Решение по чл. 18 или чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони за одобряване</p>			
11.	<p>В случай, че обектите, включени в проектното предложение са с разработен инвестиционен проект, съгл. ЗУТ:</p> <p>1. Техническият/работния/идейния проект включва мерки, предписани в обследването за енергийна ефективност и в техническия паспорт на сградата.</p> <p>2. Приложената подробна/обобщена КСС е в пълно съответствие с Количествените сметки на проектантите по отделните части.</p>	☐	☐	☐
12.	<p>В техническата документация за всеки обект на интервенция са включени всички необходими мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда съгласно Насоките за кандидатстване и Наредба №4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания</p>	☐	☐	
13.	<p>Приложено е партньорско споразумение в свободен текст между кандидата и държавната институция, първостепенен/второстепенен разпоредител с бюджетни средства (в случай на интервенции за енергийна ефективност върху административни сгради на държавната администрация)</p>	☐	☐	☐
14.	<p>Приложена е декларация от собственика на сградния фонд, с която се гарантира, че съответната институция ще има възможност да използва сградата за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента (не важи за административни сгради общинска собственост и за многофамилни жилищни сгради)</p>	☐	☐	☐
15.	<p>Приложена е декларация от ръководството на съответната институция, ползвател на сградата, в свободен текст, че е съгласно с предложението проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и</p>	☐	☐	☐

	че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта <i>(не важи за интервенции в многофамилни жилищни сгради и за сгради на общинската администрация)</i>			
16.	Приложено е копие на подписаните договори между общината кандидат и сдруженията на собствениците на самостоятелни обекти в сградите, обект на интервенция, които са в съответствие с Насоките за кандидатстване по процедурата <i>(важи само за проекти, включващи интервенции в многофамилни жилищни сгради)</i>	☐	☐	☐
17.	Приложени са всички документи, необходими за проверка на липсата/наличието на държавна помощ, съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐	☐
18.	Представена е финансова обосновка за реалистичност и съответствие с пазарните цени за разходите в проектното предложение	☐	☐	
19.	Приложени са доказателствени материали от кандидата относно проведени публична и прозрачна информационна кампания преди подаване на проектното предложение и недискриминационен подбор на включените в проектното предложение сгради в съответствие с Насоките за кандидатстване <i>(важи само за проекти, включващи интервенции в многофамилни жилищни сгради)</i>	☐	☐	☐
20.	Кандидатът е допустим бенефициент по процедурата	☐	☐	
21.	Партньорите са допустими и отговарят на изискванията на Насоките за кандидатстване <i>(ако е приложимо)</i>	☐	☐	☐
22.	Обектите на интервенция отговарят на следните условия: • Намират се в рамките на строителните граници на града И • Представяват публични сгради И/ИЛИ многофамилни жилищни сгради, които са масивни сгради и са проектирани преди 26.04.1999 г., И/ИЛИ са сгради с жилищно предназначение, строени по индустриален способ: ЕПЖС (едропанелно жилищно строителство); ППП (пакетно-повдигани плочи); ЕПК (едроплочен кофраж); пълзящ кофраж и разновидностите им	☐	☐	
23.	Предложения размер на БФП по проектното предложение е по-малък или равен на максималния допустим размер на БФП и по-голям или	☐	☐	

	равен на минималния допустим размер на БФП по процедурата			
24.	Продължителността на проекта съответства на максимално допустимия период на изпълнение съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐	
25.	Дейностите в проектното предложение, за които се предвижда финансиране чрез БФП, съответстват на допустимите дейности по процедурата	☐	☐	
26.	Проектът не е физически завършен или изцяло осъществен преди подаването му за финансиране, независимо дали всички свързани плащания са извършени от кандидата или не	☐	☐	
27.	Разходите в проектното предложение, за които се предвижда финансиране чрез БФП, са допустими за финансиране и са спазени процентните ограничения на разходите съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐	
28.	Разходите за СМР/инженеринг, посочени в бюджета на проектното предложение съответстват на общата стойност на КСС в инвестиционния проект и/или на стойността на обобщената КСС по окрупнени показатели	☐	☐	
29.	Разходите за ДДС, финансирани чрез БФП, по проекти за многофамилни жилищни сгради, са допустими за финансиране в съответствие с Насоките за кандидатстване <i>(важи само за проекти, включващи интервенции в многофамилни жилищни сгради)</i>	☐	☐	☐
30.	Проектът предвижда мерки за информация и комуникация съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐	
31.	Проектното предложение допринася за изпълнението на Стратегията на ЕС за Дунавския регион и на хоризонталните политики на ЕО <i>(устойчиво развитие, равни възможности и недопускане на дискриминация, равенство между половете)</i> . Проектното предложение съдържа мотивирана обосновка за приноса към постигане на целите и резултатите на Приоритетна ос 2 на ОПРР 2014-2020	☐	☐	
32.	Кандидатът разполага с необходимия административен, финансов и оперативен капацитет, който гарантира успешното изпълнение на дейностите по проекта. 1. Административен капацитет – кандидатът е предложил екип, който отговаря на изискванията на процедурата, като за всеки от членовете е приложена автобиография (Приложение Г) и доказателствени документи, удостоверяващи наличния опит и професионална	☐	☐	

	компетентност, описани в автобиографията. 2. Финансов капацитет – кандидатът притежава стабилни и достатъчни източници на финансиране и е в състояние да осигури необходимото финансиране /оборотни средства/ за изпълнение на дейностите по проекта; 3. Оперативен капацитет – кандидатът има опит в изпълнението на дейности, сходни с дейностите по настоящия проект и/или опит в изпълнението на проекти, финансирани от различни донори.			
33.	Проектното предложение е в съответствие с изискванията на приложимия режим на държавна помощ	☐	☐	☐
34.	В сградите-обекти на интервенция, предложени за финансиране, се помещават действащи към момента културни/социални/образователни институции/ държавна или общинска администрация (не важи за интервенции в жилищни сгради)	☐	☐	☐
35.	Целевите стойности на индикаторите са правилно остойностени и съответстват на дейностите по проекта	☐	☐	

Критерии за техническа и финансова оценка	Макс. брой точки	Източник на проверка
1. Процент енергийно спестяване в годишното потребление на потребна енергия в резултат на енергоспестяващите мерки – Y, kWh/год (средна стойност за проекта в случай на повече от един обект на интервенция)	25	<i>Валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация- Енергийни спестявания = {общ разход на потребна енергия при актуално състояние (преди ЕСМ)} - {общ разход на потребна енергия след изпълнение на ЕСМ} / {общ разход на потребна енергия при актуално състояние (преди ЕСМ)} x 100 Изчислява се средноаритметичната стойност за проекта в случай на повече от един обект на интервенция.</i>
Y >70 %	25	
60% < Y ≤ 70% kWh/год.	20	
50% < Y ≤ 60% kWh/год.	15	
40% < Y ≤ 50% kWh/год.	10	

30% < Y ≤ 40% kWh/год.	5	
Y < 30%	1	
2. Ниво на енергопотребление (по първична енергия) след прилагане на енергоспестяващите мерки съгласно скалата на класовете на енергопотребление за съответната категория сгради	25	<i>Валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация.</i> <i>В случай че проектното предложение отговаря на повече от един от изброените критерии, то получава точки съгласно критерия с най-голям възможен брой, на който отговаря.</i>
Проектът включва една сграда, която след изпълнение на ЕСМ покрива нормата за сграда с близко до нулата потребление на енергия ИЛИ две или повече сгради, които след изпълнение на ЕСМ достигат клас на енергопотребление „А“	25	
Проектът включва една сграда, която след изпълнение на ЕСМ достига клас на енергопотребление „А“	18	
Проектът включва две или повече сгради, които след изпълнение на ЕСМ достигат клас на енергопотребление „В“	12	
Проектът включва една сграда, която след изпълнение на ЕСМ достига клас на енергопотребление „В“	6	
При никое от горепосочените, т.е в случаите в които всички сгради постигат най-малко клас на енергопотребление „С“	1	
3. Ефективност на инвестицията за енергийна ефективност като отношение на необходимата инвестиция в лева към количеството спестена първична енергия в kWh на годишна база – X, лв./kWh/г	35	<i>Валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация – изчислява се като се раздели общата стойност на исканата БФП по проекта на очакваното количество спестена първична енергия в kWh/год. В случай на повече от един обект на интервенция се сумира спестена първична енергия в kWh/год. за всички сгради, включени проекта.</i>
X ≤ 1,20 лв./kWh/г	35	
1,45 лв./kWh/г ≥ X > 1,20 лв./kWh/г	28	
1,82 лв./kWh/г ≥ X > 1,45 лв./kWh/г	21	
2,20 лв./kWh/г ≥ X > 1,82 лв./kWh/г	14	
2,70 лв./kWh/г ≥ X > 2,20 лв./kWh/г	7	

X>2,70 лв./kWh/г	1	
4. Очаквано годишно намаляване на емисиите на CO₂ (екологични ползи).	40	<i>Валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация – изчислява се като разлика между стойността на актуалните емисии CO₂ преди ЕСМ и стойността на емисиите CO₂ след ЕСМ.</i> <i>Общата стойност на емисии CO₂ за проекта се сумира в случай на повече от един обект на интервенция.</i>
>250 т CO ₂ екв.	40	
>210 т CO ₂ екв. ≤ 250 т CO ₂ екв.	35	
>170 т CO ₂ екв. ≤ 210 т CO ₂ екв.	30	
>130 т CO ₂ екв. ≤ 170 т CO ₂ екв.	25	
>90 т CO ₂ екв. ≤ 130 т CO ₂ екв.	20	
>50 т CO ₂ екв. ≤ 90 т CO ₂ екв.	15	
>20 т CO ₂ екв. ≤ 50 т CO ₂ екв.	10	
≤ 20 т CO ₂ екв.	5	
5. Степен на проектна готовност	30	<i>Документи съгласно т. „Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване“ от Насоките за кандидатстване.</i> <i>Формуляр за кандидатстване, т. 7 „План за изпълнение/Дейности по проекта“ или т. 11 „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“</i> <i>В случай че проектното предложение отговаря на повече от един от изброените критерии, то получава точки съгласно критерия с най-голям възможен брой, на който отговаря.</i>
На етапа на подаване на проектното предложение кандидатът разполага с разработен технически/работен инвестиционен проект включително с влязло в сила разрешение за строеж и КСС за всички сгради, включени в проекта	30	

На етапа на подаване на проектното предложение кандидатът разполага с разработен технически/работен инвестиционен проект включително с влязло в сила разрешение за строеж и КСС за една сграда, включена в проекта, и с разработен идеен инвестиционен проект и КСС за всички останали сгради, включени в проекта	20	
На етапа на подаване на проектното предложение кандидатът разполага с разработен идеен инвестиционен проект и КСС за всички сгради, включени в проекта	10	
На етапа на подаване на проектното предложение кандидатът разполага с разработен идеен инвестиционен проект и КСС за една сграда, включена в проекта	5	
При никое от горепосочените, т.е. в случаите, в които за всички сгради, включени в проекта, се кандидатства с обща ситуация на проекта (схема, чертеж) с обяснителна записка, заверени от правоспособен проектант, и обобщена КСС по окупнени показатели	1	
6. Целесъобразност на инвестицията за енергийна ефективност – целева група, облагодетелствана от резултатите по проекта	35	<i>Документи съгласно т. „Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване“ от Насоките за кандидатстване.</i> <i>Формуляр за кандидатстване, т. 1 „Основни данни“, т. 7 „План за изпълнение/Дейности по проекта“ и т. 11 „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“</i> <i>В случай че проектното предложение отговаря на повече от един от изброените критерии, то получава точки, съгласно критерия с най-голям възможен брой, на който отговаря.</i>
Проектното предложение предвижда интервенции в минимум две МЖС, като всяка една от МЖС има над 20 обекта с жилищно предназначение	35	
Проектното предложение предвижда интервенции в минимум две МЖС, като всяка една от МЖС има от 6 до 20 обекта с жилищно предназначение	27	
Проектното предложение предвижда интервенции в една МЖС, в която броят на обекти с жилищно предназначение е над 20	19	
Проектното предложение предвижда интервенции в една МЖС, в която броят на обекти с жилищно	11	

предназначение е от 6 до 20		
Проектното предложение предвижда интервенции в една или повече МЖС, като във всяка една МЖС броят на обектите с жилищно предназначение е от 2 до 5 И/ИЛИ в една или повече публични сгради	3	
7. Ефективност на инвестицията за енергийна ефективност като отношение на необходимата инвестиция в лева към обновена жилищна/публична инфраструктура в кв.м РЗП – Е, лв./кв. м РЗП	30	<i>Валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация/ Обследване за ЕЕ – изчислява се като се раздели общата стойност на исканата БФП по проекта на РЗП на съответната сграда.</i> <i>В случай на повече от един обект на интервенция се сумира РЗП на всички сгради, включени проекта.</i>
$E \leq 160$ лв./кв. м РЗП	30	
200 лв./кв. м РЗП $\geq E > 160$ лв./кв. м РЗП	24	
240 лв./кв. м РЗП $\geq E > 200$ лв./кв. м РЗП	18	
280 лв./кв. м РЗП $\geq E > 240$ лв./кв. м РЗП	12	
$E > 280$ лв./кв. м РЗП	6	
Максимален брой точки:	220	

Техническата и финансовата оценка на проектите предложения се извършват чрез директно въвеждане на оценките и мотивите за тяхното поставяне от оценителите в ИСУН 2020.

Проектните предложения, получили минимум **132 точки** на етап „Техническа и финансова оценка“, се класират в низходящ ред съобразно получената оценка, като за финансиране се предлагат всички проекти по реда на класирането до покриване на общия размер на бюджета по процедурата.

В случай че проектите предложения имат равен брой точки на етап „Техническа и финансова оценка“, те ще бъдат класирани съобразно получения брой точки по посочените по-долу критерии при спазване на следната последователност:

1. Очаквано годишно намаляване на емисиите на CO₂ (екологични ползи);
2. Ефективност на инвестицията за енергийна ефективност като отношение на необходимата инвестиция в лева към количеството спестена първична енергия в kWh на годишна база (лв./kWh/г);
3. Целесъобразност на инвестицията за енергийна ефективност – целева група, облагодетелствана от резултатите по проекта;
4. Ефективност на инвестицията за енергийна ефективност като отношение на необходимата инвестиция в лева към обновена жилищна/публична инфраструктура в кв.м РЗП – Е, лв./кв. м РЗП);
5. Степен на проектна готовност;

6. Ниво на енергопотребление (по първична енергия) след прилагане на енергоспестяващите мерки съгласно скалата на класовете на енергопотребление за съответната категория сгради;
7. Процент енергийно спестяване в годишното потребление на потребна енергия в резултат на енергоспестяващите мерки.

ВАЖНО:

Един кандидат може да има до три проекта в изпълнение по Приоритетна ос 2 (ПО2) „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони”, към етапа на сключване на договор за БФП по настоящата процедура.

В случай че на етапа на сключване на договор за БФП по настоящата процедура, кандидата има над три проекта в изпълнение по ПО2, сключването на договор няма да бъде допустимо. Проекти в изпълнение по ПО2 се отнася за проекти, по които не са депозираны искания за окончателни плащания.

Одобреният проект на съответния кандидат ще бъде включен в списъка с резервни проектни предложения и ще може да бъде финансиран след отпадане на горепосоченото обстоятелство и в случай на наличие на спестен/допълнителен финансов ресурс по ПО2.

20. НАЧИН НА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Кандидатстването по настоящата процедура се осъществява изцяло по електронен път чрез Модула за електронни услуги на Информационната система за управление и наблюдение „ИСУН 2020“ на електронен адрес <https://eumis2020.government.bg>. Модулът е достъпен и чрез Единния информационен портал на Структурните фондове на ЕС в България, раздел Информационна система за управление и наблюдение – Е-услуги.

При подаване на проектните предложения се следва ред, илюстриран и описан в **Приложение Л1 „Указания за попълване и подаване на Електронен формуляр за кандидатстване по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 в ИСУН 2020“** и **Приложение Л2 „Ръководство на потребителя за работа с Модула за електронни услуги в ИСУН“**.

Техническият процес, свързан с представянето на документи е описан на следния електронен адрес в ИСУН <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Default/Manual> в Ръководство за подаване на проектни предложения.

За да използва Модула за електронните услуги в ИСУН 2020, кандидатът трябва да се регистрира в системата, за да може да създаде и попълни електронен формуляр, да прикача документи към него и да подава проектни предложения.

За да прегледа отворена процедура от оперативната карта кандидатът избира от основното меню „ОТВОРЕНИ ПРОЦЕДУРИ“. Системата визуализира оперативната карта с всички оперативни програми, от която следва да изберете последователно:

Оперативна програма „Региони в растеж“ => Приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони“ => процедура BG16RFOP001-2.003 „Енергийна ефективност в периферните райони-3“.

Формулярът за кандидатстване за проектни предложения, включващ основни данни, данни за кандидата, бюджет, план за изпълнение, индикатори, екип за управление и др., се попълва директно в системата ИСУН 2020.

Кандидатстването започва чрез създаване на нов формуляр за кандидатстване от страна на регистриран потребител. Той попълва формуляра за кандидатстване към съответната избрана процедура, следвайки указанията на УО за попълване на формуляра. Системата предоставя възможност за коригиране, запазване и допълване на формуляра докато той е в работен режим (чернова). Всеки формуляр може да бъде записан локално, на файл в специален формат, който може да се отваря единствено от ИСУН 2020.

Задължително е по настоящата процедура всички подавани прикачени файлове във формат WORD и EXCEL да бъдат подписани с отделена (detached) сигнатура, при която подписваният файл остава непроменен и в явен вид и към него се добавя допълнителен файл с разширение .p7s, който съдържа подписа. Така подписаните файлове се подават в системата като документ и сигнатура. Това може да се реализира с всеки електронен подпис от регистрираните доставчици на удостоверителни услуги от Комисията за регулиране на съобщенията, както и да се използва избран от потребителя софтуер, имащ функционалността да подписва с отделена сигнатура с подписа на потребителя.

Потребителят прикачва към формуляра за кандидатстване допълнително изискуемите от УО документи в специално обособена секция.

Максималният препоръчителен размер на всеки отделен файл на проектното предложение, който се подава чрез системата, е 100 МВ.

За да се подпише електронно файлът с проектното предложение, е необходимо той да бъде изтеглен и подписан с разширение .isun, като подписването става с отделена (detached) сигнатура, при която изходният файл съдържа само електронния подпис без оригиналния „isun“ документ и е с разширение .p7s, след което се прикачат един или повече подписи. При коректно извършване на описаните действия в Ръководството на потребителя формулярът за кандидатстване и документите към него се изпращат чрез системата. Системата регистрира подаденото проектно предложение и генерира регистрационен номер. Системата изпраща уведомление до посочения електронен адрес на потребителя, че проектното предложение е регистрирано със съответния регистрационен номер. Кандидатът следва да има предвид, че комуникацията във връзка с проектното предложение се осъществява с регистрирания потребителски профил, подал предложението и **промени на този профил са невъзможни.**

Потребителски профили в портала за кандидатстване на ИСУН 2020, достъпен на адрес <http://eumis2020.government.bg>, са персонални, като за създаването им е необходимо попълването на имейл адрес, към който се асоциира профилът. Тъй като комуникацията с оценителна комисия в процеса на оценка и всички корекции по формуляра за кандидатстване се осъществяват през профила на кандидата в ИСУН 2020, е важно подаването на проектното предложение да **се осъществява именно през профила на кандидата.** Освен като потребителско име за профила, имейл адресът е необходим и за получаване на съобщения от системата, например за смяна на паролата и уведомления за получен въпрос от оценителната комисия. Последното е от изключително значение и с оглед на факта, че последваща промяна на имейл адреса, към който е асоцииран профилът на кандидата, е невъзможна.

ВАЖНО: Има възможност Управляващият орган на ОПРР да проведе информационен ден за демонстриране работата с Модула за електронни услуги при заявена необходимост.

21. СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ, КОИТО СЕ ПОДАВАТ НА ЕТАП КАНДИДАТСТВАНЕ

При кандидатстване по настоящата процедура конкретният бенефициент трябва да попълни уеб-базирания Формуляр за кандидатстване и съответните приложения към настоящите Насоки за кандидатстване, публикувани на интернет адресите на:

- Управляващия орган на ОППР www.bgregion.eu в рубрика „Кандидатстване”- „Актуални схеми”,
- Министерството на регионалното развитие и благоустройството www.mrrb.government.bg в рубрика „Обяви”,
- Единния информационен портал за Структурните фондове в България www.eufunds.bg в рубрика „Обяви за набиране на проектни предложения;
- Модула за електронни услуги в ИСУН 2020 <https://eumis2020.government.bg/>

При кандидатстване конкретният бенефициент следва да представи по електронен път всички изисквани документи, както следва:

1. **Формуляр за кандидатстване (Приложение А)** - *попълва се електронно в ИСУН 2020;*
2. **Декларация за съответствие с изискванията по процедурата (Приложение В1)** - *подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата;*
3. **Декларация на партньора за съответствие с изискванията по процедурата (Приложение Б)** - *подава се във формат сканирано копие;*
4. **Финансова обосновка на предвидените в проекта разходи за реалистичност и съответствие с пазарните цени** - *подава се в оригинал - файл формат EXCEL или WORD, подписан с електронен подпис от кандидата, а доказателствените материали се подават във формат сканирано копие или файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата;*
5. **Документ за собственост върху недвижимия имот (само за обществени сгради), от който е видно, че недвижимият имот е държавна/общинска собственост** - *подава се във формат сканирано копие;*
6. **Решение на Общинския съвет, с което се поема ангажимент за осигуряване на необходимия собствен ресурс (ако е приложимо)** - *подава се във формат сканирано копие;*
7. **Партньорско споразумение (ако е приложимо)** между конкретния бенефициент и съответната държавна институция - *подава се във формат сканирано копие;*
8. **Писмо от МТСП за предварително съгласуване на обектите на интервенция от социалната инфраструктура, свързани с предоставянето на услуги в общността за възрастни и деца (ако е приложимо)** - *подава се във формат сканирано копие;*
9. **Обследване за енергийна ефективност, придружено от сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация** – *подават се във формат сканирано копие;*
10. **Технически паспорт** – *подава се във формат сканирано копие;*
11. **Техническата документация** според степента на проектна готовност, описана в точка 13.1- *подава се във формат сканирано копие, а КСС – във файл формат EXCEL, подписан с електронен подпис от кандидата;* Прилага се като архивиран файл за

всеки отделен обект на интервенция, като ясно се посочва в поле „Описание на документа“ в ИСУН 2020 обектът, за който се отнася.

- 12. Автобиографии на членовете на екипа за управление на проекта (Приложение Г) подкрепени с доказателствени документи**, удостоверяващи наличния опит и професионална компетентност на членовете на екипа (дипломи, удостоверения за преминати обучения и допълнителна квалификация, трудови/служебни книжки, договори за възлагане на дейности по изпълнение/управление на инфраструктурни проекти, заповеди за участие в екипи за изпълнение/управление на инфраструктурни проекти, длъжностни характеристики и др., което е приложимо) - *подават се във формат сканирано копие, прилагат се като архивиран файл;*
- 13. Декларации за държавна и минимална помощ (Приложение В2). Към проектното предложение се представят САМО декларациите за обекти, в които се извършва икономическа дейност** - *подават се във формат сканирано копие, прилагат се като архивиран файл;*
- 14. Таблица с размер на разходите за самостоятелен обект, в който се извършва стопанска дейност (Приложение В3 – само за многофамилни жилищни сгради, в които се извършва стопанска дейност) – във файл формат EXCEL, подписан с електронен подпис от кандидата.** Подава се един общ файл за всички самостоятелни обекти, в които се извършва стопанска дейност, в който разходите за всеки отделен обект са в отделна страница от файла.
- 15. Копие на договор/и за наем и от дневника за продажбите за последния данъчен период (важи само за проекти, включващи интервенции в многофамилни жилищни сгради с обекти, общинска собственост) – подават се във формат сканирано копие;**
- 16. Копие от годишния счетоводен отчет или друга счетоводна документация на съответната културна организация, настанена в инфраструктурата, предмет на интервенции, от която е видно какви са приходите от такси и стопански дейности и какви са общите разходи за дейността на културната организация (важи само за проекти за културната инфраструктура, включващи обекти, различни от библиотеки и читалища) – подават се във формат сканирано копие;**
- 17. Копие на подписаните договори между общината бенефициент и сдруженията на собствениците на самостоятелни обекти в сградите, обект на интервенция, което е в съответствие с образеца в приложение Н на Насоките за кандидатстване по процедурата (важи само за проекти, включващи интервенции в многофамилни жилищни сгради) – подават се във формат сканирано копие, прилагат се като архивиран файл;**
- 18. Доказателствени материали относно проведени публична и прозрачна информационна кампания** преди подаване на проектното предложение и недискриминационен подбор на включените в проектното предложение жилищни сгради в съответствие с Приложение Н към Насоките за кандидатстване (важи само за проектни предложения за многофамилни жилищни сгради) – *подават се във формат сканирано копие или файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата;*
- 19. Декларация от ръководството на съответната институция, ползвател на сградата, в свободен текст, че е съгласно с предложението проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта (не важи за административни**

сгради общинска собственост и за многофамилни жилищни сгради) - подава се във формат сканирано копие;

20. **Декларация от собственика на сградния фонд**, с която се гарантира, че съответната институция ще има възможност да използва сградата за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента (*не важи за сгради общинска собственост и за многофамилни жилищни сгради) - подава се във формат сканирано копие;*

21. **Пълномощно/заповед на лицето, което подписва с електронен подпис от името на кандидата документите за кандидатстване по проектното предложение в ИСУН 2020 и допълненията и поясненията към него (ако е приложимо) - подава се във формат сканирано копие.**

22. КРАЕН СРОК ЗА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Краен срок за кандидатстване: **27 март 2020 г., 19:00 ч.**

Въпроси във връзка с попълването на формуляра за кандидатстване и изискванията по настоящата процедура могат да се задават на:

Електронен адрес: **opr@mrbb.government.bg**,

Факс: 9405 383, или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1303,
бул. "Тодор Александров" № 109,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие”.

При задаване на въпросите ясно се посочва номерът на процедурата за безвъзмездна финансова помощ.

ВАЖНО!

Кандидатът по настоящата процедура може да иска разяснения в срок до 3 (три) седмици преди изтичането на крайния срок за кандидатстване. Разясненията се съобщават в срок до 2 (две) седмици преди изтичането на крайния срок за кандидатстване.

Публикуваните отговори на въпроси, изпратени на електронния адрес на ОПРР и/или на адреса за кореспонденция, представляват **официално становище на Управляващия орган** и трябва да бъдат взимани под внимание от кандидата при изготвяне на документацията за кандидатстване.

Въпросите и отговорите се вземат предвид при осъществяване на оценката на проектното предложение.

23. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

23.1. Уведомяване относно решението на Управляващия орган

При наличие на положителен резултат от оценяването Ръководителят на Управляващия орган взема решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за одобрените проектни предложения. Преди вземане на решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган извършва проверка за липса на двойно финансиране.

Решението на Ръководителя на Управляващия орган да предостави безвъзмездна финансова помощ се обективира в **административен договор с бенефициента**.

Правата и задълженията, които възникват за бенефициента, са описани в приложения образец на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (**Приложения Е1**) и общите условия за изпълнение, които са неразделна част от настоящите Насоки за кандидатстване (**Приложения Е2**).

23.2. Условия, приложими към изпълнението на проектните предложения, след сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

До 30 работни дни от датата на сключване на договора, Управляващият орган организира въвеждащо обучение за бенефициентите за изпълнение на проектите по съответната процедура, **с изключение на случаите, в които изрично е заявено от бенефициентите, че няма да се възползват от тази възможност**.

До 5 работни дни от датата на сключване на договора бенефициентът представя при необходимост актуализирана информация за избрания екип за управление на проекта, съгласно Приложение Г: Образец на автобиография и начина на избирането му, както и всички документи, удостоверяващи наличния опит и квалификация на ръководителя и членовете на екипа (дипломи, удостоверения за преминати обучения и допълнителна квалификация, трудови книжки, договори за възлагане на дейности по изпълнение/управление на инфраструктурни проекти, заповеди за участие в екипи за изпълнение/управление на инфраструктурни проекти, длъжностни характеристики и др., което е приложимо).

След одобрение на проектното предложение бенефициентът може да заменя членове на екипа само с лица, които отговарят на същите изисквания, описани във формуляра за кандидатстване

В случай на изцяло външен за организацията екип бенефициентът представя информацията в срок от 5 дни след сключване на договор с изпълнителя. Към информацията се представя и декларация по образец (Приложение К) за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) №2018/1046, попълнена от всеки член на екипа, включително и от ръководителя на проекта.

Преди подписване на договор за БФП бенефициентът следва да представи доказателства за законосъобразен избор на членове на екипа на проекта, които се явяват външни за организацията (които не са наети на трудово или служебно правоотношение).

По време на изпълнение на дейностите по проекта бенефициентите следва да спазват Методическите указания към бенефициенти за изпълнение на договори за предоставяне на БФП, публикувани на интернет страницата на ОПРР 2014-2020 г. www.bgregio.eu.

Видовете промени са описани детайлно в Методическите указания за бенефициенти за изпълнение на договори за предоставяне на БФП, публикувани на интернет-страницата на ОПРР 2014-2020 г. www.bgregio.eu.

ВАЖНО!!!

БЕНЕФИЦИЕНТЪТ се задължава в срок до 3 (три) месеца от датата на влизане в сила на административния договор да обяви всички процедури за избор на изпълнители.

В случай че в срок до 3 (три) месеца от датата на влизане в сила на административния договор БЕНЕФИЦИЕНТЪТ не е обявил всички процедури за избор на изпълнители по проекта, Управляващият орган изпраща предизвестие до БЕНЕФИЦИЕНТА, в което поставя срок от 1 (един) месец за обявяване на процедурите. Неспазването на срока дава право на

Управляващия орган едностранно и без предизвестие да прекрати административния договор, за да предотврати или отстрани тежки последици за обществения интерес.

БЕНЕФИЦИЕНТЪТ е длъжен да сключи договори за възлагане на обществени поръчки с изпълнителите по проекта в срок до 12 (дванадесет) месеца от влизане в сила на административния договор.

В случай, че в срок до 11 (единадесет) месеца от влизане в сила на административния договор БЕНЕФИЦИЕНТЪТ не е сключил договори за обществени поръчки с изпълнител за дейности по проекта, УПРАВЛЯВАЩИЯТ ОРГАН изпраща предизвестие до БЕНЕФИЦИЕНТА, в което поставя срок до 1 (един) месец за сключване на всички договори с изпълнители. Неспазването на срока дава право на УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН едностранно да прекрати договора за БФП, за да предотврати или отстрани тежки последици за обществения интерес

В случай, че БЕНЕФИЦИЕНТЪТ не е сключил договор с изпълнител за дейност по договора за БФП до 12 (дванадесет) месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване, посочен в чл. 39, ал. 1 от административния договор, финансирането с безвъзмездна финансова помощ се прекратява едностранно от Ръководителя на Управляващия орган.

ВАЖНО!!!

В съответствие с чл. 71 „**Дълготрайност на операциите**“ от Общия регламент №1303/2013, в период от 5 (пет) години след извършване на окончателното плащане към бенефициента по административния договор или в периода от време, определен в правилата за държавна помощ (когато е приложимо), бенефициентът е длъжен да изпълнява едновременно следните задължения:

1. да не прекратява или премества дейността си извън програмния район на ОПРР, освен с изричното одобрение на УО на ОПРР;
2. да не променя собствеността или владението на обектите на инвестиция по проекта, с което се дава на дадено търговско дружество или публично правна организация неправомерно преимущество;
3. да не извършва значителна промяна, която засяга естеството, предназначението, целите или условията за изпълнение и която би довела до подкопаване на нейните първоначални цели.

Неправомерно платените суми във връзка с проекта се възстановяват от бенефициента пропорционално спрямо периода, за който изискванията не са били изпълнени.

Без да се засягат правилата, уреждащи държавните помощи, бенефициентът е задължен да съхранява всички разходооправдателни документи за разходи по проекти по ОПРР 2014-2020 г., за период от 3 (три) години, считано от 31 декември след предаване към Европейската комисия на окончателните документи по приключването на ОПРР 2014-2020 г.

Периодът се прекъсва в случай на съдебно производство или при надлежно обосновано искане на Комисията.

24. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Документи за кандидатстване	ПРИЛОЖЕНИЕ А: Формуляр за кандидатстване за проектно предложение в ИСУН 2020
	ПРИЛОЖЕНИЕ В1: Декларация за съответствие с изискванията по процедурата
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б: Декларация за съответствие на партньора с изискванията по процедурата
	ПРИЛОЖЕНИЕ В2: Декларация за държавна и минимална помощ <i>(ако е приложимо)</i>
	ПРИЛОЖЕНИЕ В3: Разходи за самостоятелни обекти, в които се извършва стопанска дейност <i>(ако е приложимо)</i>
	ПРИЛОЖЕНИЕ Г: Образец на автобиография
Документи за информация	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1: Проект на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ПРИЛОЖЕНИЕ Е2: Общи условия за изпълнение към административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР
	Приложение Ж: Декларация за нередности
	Приложение З: Единен наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г.
	Приложение И: Указание на министъра на финансите ДНФ № 3/23.12.2016 г. за третиране на данъка върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г. Наредба № Н-3 от 22 май 2018 г. за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество Указания на Министерство на финансите ДДС № 7/04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне на общини на средствата на Националния фонд от структурните фондове на ЕС и от Кохезионния фонд, както и на средствата на Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“ и тяхното отчитане.

	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите;</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта;</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ К: Декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) №2018/1046 ;</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ Л1: Указания за попълване и подаване на Електронен формуляр за кандидатстване по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 в ИСУН 2020.</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ М: Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, приета с ПМС № 57 от 28.03.2017</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ Н: Указания за изпълнение на проекти за „Енергийна ефективност на жилищни сгради“ по Приоритетна ос 2: „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ О1: Приложими режими по държавни помощи при предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „региони в растеж“ 2014-2020“</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ О2: Указания за оценка на съответствието на проектните предложения с правилата за държавни помощи</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ О3: Условия за предоставяне на минимални помощи при изпълнение на проекти за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради по Приоритетна ос 2 на ОПРР</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ О4: Условия за предоставяне на минимални помощи по приоритетна ос 2 на ОПРР в съответствие с Регламент (ЕС) №1407/2013</p>